

จากตาราง พบว่า ในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2540 - 25 ธันวาคม 2540 มีโรคที่ต้องเฝ้าระวังและมีอัตราป่วยต่อแสนประชากรสูงสุด คือโรคอุจจาระร่วง มีจำนวนป่วย 17,845 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 1,045.4 ต่อแสนประชากร รองลงมาคือ จำนวน 3,318 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 194.38 แสนประชากร

แผนงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยและผู้พิการ

ตารางที่ 1 จำนวนและความครอบคลุมผู้พิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพและอุปกรณ์ช่วยเหลือใน รพศ.

จำนวนผู้พิการขึ้นทะเบียน	ผู้พิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ
6,717	3,302	49.16

ตารางที่ 2 จำนวนและความครอบคลุมผู้พิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ จำแนกตามความพิการประเภทต่าง ๆ

ความพิการประเภทต่าง ๆ	จำนวนทั้งหมด (คน)	ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ	
		จำนวน	ร้อยละ
1. การมองเห็น	854	18	2.10
2. ทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย	913	430	47.09
3. ทางกายหรือการเคลื่อนไหว	3,378	1,517	44.90
4. ทางจิตหรือพฤติกรรมและทางสติปัญญาหรือการสื่อความหมาย	1,572	1,337	85.50

เป้าหมายแผนฯ 8

ผู้พิการที่ได้รับการจดทะเบียนตาม พรบ. การฟื้นฟูสมรรถภาพ พ.ศ. 2534 ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ รวมทั้งได้รับกายอุปกรณ์เสริมเทียม และเครื่องช่วยคนพิการที่เหมาะสม ร้อยละ 100

ผลการวิเคราะห์

จากตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานพบว่า ผู้พิการที่ได้รับการจดทะเบียนตาม พรบ. พื้นฟูสมรรถภาพ พ.ศ. 2534 ปรากฏว่า ผู้พิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ คิดเป็นร้อยละ 49.16

จากตารางที่ 2 ผู้พิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ อันดับ 1 ผู้พิการทางจิตหรือพฤติกรรมทางสติปัญญา หรือการสื่อความหมาย คิดเป็นร้อยละ 85.05 อันดับ 2 ผู้พิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมายได้รับการฟื้นฟู คิดเป็นร้อยละ 47.09 อันดับ 3 ผู้พิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวได้รับการฟื้นฟู คิดเป็นร้อยละ 44.90 อันดับ 4 ผู้พิการทางการมองเห็นได้รับการฟื้นฟู คิดเป็นร้อยละ 2.10

ปัญหาอุปสรรค

1. จากข้อมูลการจดทะเบียนคนพิการตาม พรบ. การฟื้นฟูสมรรถภาพ พ.ศ. 2534 พบว่า ยังมีผู้พิการในพื้นที่อีกจำนวนมากยังไม่ได้มีการจดทะเบียนคนพิการ อาจเนื่องมาจากขาดการกระตุ้นจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และอาจเนื่องจากคนพิการและญาติไม่เห็นความสำคัญของการจดทะเบียนคนพิการ

2. ผู้พิการดังกล่าวมารับการฟื้นฟูฯ จำนวนน้อยมาก อาจเนื่องมาจากสถานบริการใกล้บ้าน ขาดบุคลากรทางการแพทย์ด้านการฟื้นฟูสภาพ อุปกรณ์เสริมเทียมมีจำนวนจำกัด และฐานะของผู้พิการค่อนข้างยากจน

แนวทางแก้ไข

1. ชี้แจงเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการประชาสัมพันธ์ให้ครอบครัว/ญาติคนพิการ ได้เห็นความสำคัญของสิทธิประโยชน์ของการจดทะเบียนคนพิการในการประชุมนักวิชาการระดับอำเภอ
2. พัฒนา รพช. แม่ข่าย ควรให้มีการฟื้นฟูทางการแพทย์แก่คนพิการ
3. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ประชาสงเคราะห์จังหวัด
4. ขอสันนิษสนงบประมาณ/อุปกรณ์เสริมเทียม และเครื่องช่วยคนพิการ จากองค์กรเอกชน
5. ระดับจังหวัดได้จัดโครงการจัดหาอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการที่ยากจน
6. นิเทศ/ติดตาม รวมทั้งการนิเทศงานผสมผสาน

6. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.1 ทรัพยากรธรรมชาติ

ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดอุบลราชธานี คือป่าไม้ มีทั้งป่าเต็งรัง หรือป่าแดงที่มีอยู่ทั่วไป ป่าดงดิบในเขตอำเภอน้ำยืนและป่าผสม ส่วนป่าเบญจพรรณ มีอยู่ในบริเวณอำเภอเขมราฐ อำเภอบุณฑริกและอำเภอพิบูลมังสาหาร ไม้ส่วนใหญ่เป็นไม้กระยาเลย ได้แก่ ไม้ยาง ไม้ตะแบก ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้เคี่ยม ไม้เต็ง ไม้ซุมแพรก ไม้ก้นกระา เป็นต้น

6.1.1 แร่ธาตุ

จากการสำรวจของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า จังหวัดอุบลราชธานี มีแร่โลหะเพียงชนิดเดียว คือ เหล็กหิน ซึ่งเจาพบแล้วมีอยู่ 2 แห่งคือ ที่อำเภอเมืองอุบลราชธานี และที่อำเภอตระการพืชผล นอกจากนี้มีทรัพยากรแร่ที่อยู่ในรูปของหินชนิดต่าง ๆ อีกมากมาย

6.1.2 แหล่งน้ำธรรมชาติ

ที่สำคัญไหลผ่านอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัด ได้แก่ แม่น้ำโขง แม่น้ำมูล แม่น้ำชี ลำเซบก ลำเซบาย ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อย

จังหวัดอุบลราชธานีได้ก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำขนาดใหญ่ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ รวมทั้งผลิตกระแสไฟฟ้า 2 เขื่อน คือ เขื่อนสิรินธร อยู่อำเภอสิรินธรลักษณะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขนาดเขื่อนสูง 42 เมตร ยาว 950 เมตร สันเขื่อนกว้าง 7.50 เมตร เก็บน้ำได้ 1,550 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถผลิตไฟฟ้าได้ 36,000 กิโลวัตต์ ส่งน้ำช่วยเหลือทางเกษตรได้ถึง 150,000 ไร่ และอีกเขื่อนคือเขื่อนปากมูล ตั้งอยู่ที่อำเภอโขงเจียม ลักษณะเป็นฝายกั้นน้ำขนาดใหญ่ ความสูงเฉลี่ย 17 เมตร ยาว 30 เมตร ติดตั้งประตูควบคุมน้ำฉุกเฉิน ขนาดใหญ่ 8 บาน สามารถระบายน้ำได้สูง 18,500 ลูกบาศก์เมตร / วินาที สามารถระบายน้ำหลากได้เท่ากับสภาพลำน้ำ เดิม ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า 4 เครื่อง ผลิตกำลังไฟฟ้าได้ 136 เมกกะวัตต์ หรือปีละ 280 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง อำนวยประโยชน์ด้านการเกษตรได้ประมาณ 1.6 แสนไร่

6.1.3 แหล่งท่องเที่ยว/ศิลปกรรม

อุบลราชธานีเป็นจังหวัดชายแดนที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเป็นเมืองเก่าซึ่งเจริญนับร้อยปีสถานที่ที่น่าสนใจได้แก่ พระเจดีย์พุทธคยาจำลองที่วัดหนองบัว ซึ่งเป็นวัดเดียวในประเทศไทยที่มีเจดีย์แบบนี้ มีวัดเก่าแก่มากมายตั้งอยู่ในตัวจังหวัดและรอบ ๆ นอกจากปูชนียสถานดังกล่าว จังหวัดอุบลราชธานียังมีเขื่อนสิรินธร ซึ่งเป็นเขื่อนอเนกประสงค์ที่สำคัญแห่งหนึ่ง มีแก่งสะพือ และแก่งตะนะเป็นแก่งใหญ่กลางลำน้ำมูล แก่งหินธรรมชาติที่สวยงามทั้งสองแห่งนี้จะโผล่ให้เห็นในฤดูแล้ง แต่ในฤดูฝนน้ำจะท่วมจนมองไม่เห็นแก่ง

นอกจากนั้นที่บริเวณภูผาขาม อำเภอโขงเจียม ยังมีแหล่งภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ บนผนังหินที่มีขนาดยาวมากเท่าที่พบในประเทศไทย และแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในบริเวณเดียวกันนี้ยังมีผาแต้ม ผาหมอน และผาหมอนน้อย เป็นแหล่งที่พบภาพเขียนสี ที่แสดงถึงชีวิตสัตว์ได้น้ำ และภาชนะใสน้ำซึ่งมีอายุประมาณกว่า 3,000-4,000 ปี

เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจในภาคนี้ จึงมีโรงแรมที่พัก เพื่อให้บริการแก่ผู้มาเยี่ยมเยือนเป็นจำนวนมาก ปี 2539 จังหวัดอุบลราชธานีมีโรงแรม 33 แห่ง รวมห้องพักทั้งสิ้น 1,642 ห้อง สำหรับจำนวนสถานบริการ และจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน

6.2 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

6.2.1 สภาพทั่วไปของภูมิอากาศ

จังหวัดอุบลราชธานีตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 14 องศา 13 ลิปดาเหนือถึง 16 องศา 6 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 104 องศา 23 ลิปดาตะวันออกถึง 105 องศา 38 ลิปดาตะวันออก มีลักษณะภูมิอากาศตามฤดูกาลเป็น 3 ฤดู ดังนี้

1) ฤดูฝน เริ่มราวกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 1,634 มิลลิเมตร ช่วงที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคมและกันยายน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพายุดีเปรสชันที่พัดเข้ามาในช่วงดังกล่าว

2) ฤดูหนาว เริ่มราวเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ อากาศหนาวและแห้งแล้ง ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุดประมาณ 0.7 มิลลิเมตร เดือนมกราคมเป็นเดือนที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำที่สุดในรอบ 42 ปี (พ.ศ.2495-2536) ต่ำสุด 7.6 เซลเซียส

3) ฤดูร้อน เริ่มราวเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิโดยทั่วไปจะสูงขึ้น ทำให้อากาศร้อน ซึ่งอุณหภูมิสูงสุดจะอยู่ในเดือนเมษายน ในรอบ 43 ปี(พ.ศ.2494-2536) สูงสุด 41.8 เซลเซียส

ตามระบบการจำแนกภูมิอากาศของคอปเปน ภูมิอากาศของจังหวัดอุบลราชธานีจัดเป็นภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา(Aw) มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,634 มิลลิเมตร ความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดประมาณร้อยละ 83 ในเดือนกันยายน ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดประมาณร้อยละ 61 ในเดือนมีนาคม ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปีร้อยละ 73 และปริมาณการระเหยของน้ำเฉลี่ยรายปีมากกว่า 2,100 มิลลิเมตร

ตารางแสดงปริมาณน้ำฝนรวมรายเดือน(เป็น มม.) บริเวณจังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2536-2540

เดือน/ ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2536	0.0	0.0	21.3	96.9	227.7	94.7	147.0	202.1	218.8	13.7	0.6	5.9
2537	0.0	99.0	48.0	91.6	406.4	354.5	157.4	434.2	329.4	52.1	7.3	0.8
2538	0.0	1.2	21.1	41.5	287.7	199.0	249.5	107.8	193.3	130.8	34.2	T
2539	0.0	0.7	3.2	106.1	133.4	160.3	160.7	161.3	543.6	141.6	59.4	0.0
2540	0.4	7.1	40.5	81.8	198.4	312.0	452.6	143.4	156.7	85.9		

ที่มา ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี

รายงานเมื่อ เดือน ตุลาคม 2540

รวบรวมจากเอกสาร

1. หนังสือที่ระลึกในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 2538
2. รายงานปริมาณน้ำฝน ปี 2536 - 2540 ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุบลราชธานี
3. เอกสารประกอบการสอนสังคมศึกษา รายวิชา ส.071 ท้องถิ่นของเรา .สุทธิชัย คงโท 2539, เกษมชัยออฟเซทการพิมพ์.อุบลราชธานี

6.2.2 แหล่งน้ำและปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำ

1) โครงการขุดลอกหนองน้ำ

ปีงบประมาณ	จำนวนโครงการ	ความจุ(ลบ.ม.)	ประโยชน์
2536	72	2,531,600	ใช้ในการอุปโภคบริโภค
2537	74	4,030,110	“
2538	79	1,689,500	“
2539	140	4,657,700	“
2540	94	ไม่ระบุ	“

ที่มา เอกสารสรุปงานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก งานวิศวกรรม โครงการชลประทานอุบลราชธานี
ปี 2536 - 2540

2) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ปีงบประมาณ	จำนวนโครงการ	ความจุ(ลบ.ม.)	ประโยชน์ครอบคลุม	
			พื้นที่(ไร่)	ครอบครัว
2536	8	1,392,900	4,200	2,590
2537	7	959,000	4,100	3,702
2538	6	1,112,000	2,800	1,512
2539	6	8,367,000	8,350	3,270
2540	6	141,367,000	*	*

* ไม่มีข้อมูล

ที่มา : เอกสารสรุปงานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก งานวิศวกรรม โครงการชลประทานอุบลราชธานี
ปี 2536 - 2540

3) ข้อมูลแม่น้ำที่ไหลผ่านจังหวัดอุบลราชธานี

1. แม่น้ำมูล ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 69,700 ตร.กม. หรือ 43-56 ล้านไร่ (หรือ 13.6% ของพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งประเทศ) ครอบคลุมพื้นที่ 10 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและบางส่วนของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จังหวัดที่มีพื้นที่ทั้งหมดอยู่ในลุ่มน้ำ มี 2 จังหวัด ได้แก่ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ จังหวัดที่มีพื้นที่บางส่วนอยู่ในลุ่มน้ำมี 3 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี นครราชสีมา มหาสารคาม ยโสธร ขอนแก่น ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ มีปริมาณน้ำท่าต่อปีโดยเฉลี่ย 21,767 ล้าน ลบ.ม. มีปริมาณน้ำเก็บกักที่นำไปใช้โดยเฉลี่ยต่อปี 3,400 ล้าน ลบ.ม. ปริมาณน้ำท่าที่เหลือโดยเฉลี่ย 18,367 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 84.40 ในสภาพปัจจุบัน ปริมาณน้ำท่าทั้งหมดในลุ่มน้ำมูลไหลลงสู่แม่น้ำโขงเฉลี่ยประมาณ 26,655 ล้าน ลบ.ม./ปี

2. แม่น้ำชี ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 49,447 ตร.กม. หรือประมาณ 30.92 ล้านไร่คิดเป็น 9.7 % ของพื้นที่ทั้งประเทศครอบคลุมพื้นที่ 12 จังหวัด ในบางส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางและตอนบน จังหวัดที่มีพื้นที่ทั้งจังหวัดอยู่ในลุ่มน้ำมี 2 จังหวัด ได้แก่ ชัยภูมิและกาฬสินธุ์ ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่บางส่วนของจังหวัดอยู่ในลุ่มน้ำมี 10 จังหวัด ได้แก่ เลย ยโสธร ขอนแก่น นครราชสีมา มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อุครธานี และหนองบัวลำภู มีปริมาณน้ำท่าต่อปีโดยเฉลี่ย 8,035 ล้าน ลบ.ม. มีปริมาณน้ำเก็บกักที่นำไปใช้โดยเฉลี่ยต่อปี 4,179 ล้าน ลบ.ม. ปริมาณน้ำท่าที่เหลือโดยเฉลี่ย 3,856 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 48.00 ในสภาพปัจจุบัน ปริมาณน้ำท่าทั้งหมดในลุ่มน้ำชีไหลลงสู่แม่น้ำมูลเฉลี่ย ประมาณ 8,752 ล้าน ลบ.ม./ปี

4. คุณภาพน้ำในแม่น้ำมูลที่ไหลผ่านจังหวัดอุบลราชธานีจากการศึกษาผลกระทบของโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งเกษตรและชุมชนที่มีต่อคุณภาพของลำน้ำมูล ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างเดือนตุลาคม 2534 - สิงหาคม 2535 โดยนายเรืองเดช วงศ์เสนาและคณะ ผลการศึกษาเป็นดังนี้

1) อุณหภูมิ 23.0 - 35.0° ซ	2) ความลึก
3) พีเอช 5.3 - 7.9	4) ความโปร่งใส 0.05 - 1.00 m
5) ความขุ่น 3.7 - 316 mg/l	6) สี 5 - 50 mg/l
7) การนำไฟฟ้า 119 - 500 uS/cm	8) สารแขวนลอย 10 - 680 mg/l
9) ของแข็งละลาย 10 - 1050 mg/l	10) ตะกอนหนัก ND
11) BOD 0.2 - 4.34 mg/l	12) COD 2.0 - 25.0 mg/l
13) DO 1.6-9.1 mg/l	14) แอมโมเนีย 0.008 - 0.460 mg/l
15) ไนเตรด 0.10 - 4.70 mg/l	16) ความเค็ม ND - 2.0 ppt
17) ฟอสเฟต 0.01 - 0.60 mg/l	18) ความกระด้าง 5.0 - 48.0 mg/l
19) คลอไรด์ 8.0 - 85.0 mg/l	20) สารซักฟอก ND - 0.31 mg/l

- 21) โซเดียม 3.0 - 47.0 mg/l 22) โพแทสเซียม 1.0 - 5.6 mg/l
 23) แคลเซียม 0.05 - 34.0 mg/l 24) แมกนีเซียม 0.17 - 5.70 mg/l
 25) เหล็ก 0.3 - 5.6 mg/l 26) แมงกานีส ND - 0.3 mg/l
 27) สังกะสี ND - 0.56 mg/l 28) ทองแดง ND - 0.1 mg/l
 29) ตะกั่ว ND - 0.003 mg/l 30) แคดเมียม 0.02 mg/l
 31) Total coliform 500 - 1600 MPN/100 ml 32) Fecal coliform 16000 MPN/100 ml
 33) Gamma BHC ND - 2.8292 ug/l 34) Heptachlor ND - 1.8594 ug/l
 35) Beta BHC ND - 3.4218 ug/l 36) Delta BHC ND - 0.5049 ug/l
 37) Aldrin ND - 7.2230 ug/l 38) Dicofol ND - 12.2689 ug/l
 39) Heptachlorepoxide ND - 0.0542 ug/l 40) Dieldrin ND - 18.7737 ug/l
 41) p,p'-DDE ND - 2.4205 ug/l 42) p,p'-DDD ND - 7.7411 ug/l
 43) DDT ND - 2.7432 ug/l 44) Endrin ND - 1.8456 ug/l

6.2.3 ดินและการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร

พื้นที่ดินของจังหวัดอุบลราชธานีเป็นดินที่ต้องการปรับปรุงในด้านต่างๆเพื่อให้มีความอุดมสมบูรณ์สำหรับการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากดินมีอัตราการชะล้างหน้าดินค่อนข้างสูง ทำให้น้ำดินถูกชะล้างจึงบางและเป็นทรายจัด สำหรับพืชไร่ส่วนใหญ่มักปลูกในพื้นที่สูงเป็นดินภูเขา ส่วนข้าวนั้นส่วนใหญ่ปลูกใกล้ลุ่มแม่น้ำ อาจแบ่งตามลักษณะการใช้งานเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้

- 1) กลุ่มดินไร่ มีประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด
- 2) กลุ่มดินกละ มีประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมด
- 3) กลุ่มดินนา มีประมาณร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมด
- 4) กลุ่มดินพื้นที่สูงและภูเขา มีประมาณร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมด
- 5) กลุ่มดินเค็ม

สรุปข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตร ระหว่างปี 2536-2540 มีดังนี้

ปี	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่นา (ไร่)	พื้นที่พืชไร่ (ไร่)	ไม้ผล-ไม้ยืนต้น	พืชผัก	ไม้ดอก	อื่นๆ
2536	11816381	4592763	581586	242199	37489	778	16383
2537	-	-	-	-	-	-	-
2538	-	-	-	-	-	-	-
2539	8991038	3846864	270790	178538	28846	432	34953
2540	9135294	4018486	298253	193889	31980	2299	-

หมายเหตุ ปี 2537 , 2538 ไม่มีข้อมูล

ปัญหาเกี่ยวกับดินในการเกษตร

- 1) ดินแน่นและเป็นดาน
- 2) ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำจากการใช้งานซ้ำซากเป็นเวลานาน
- 3) ปัญหาดินถูกชะหน้าดินเกิดการพังทลาย
- 4) ปัญหาดินเค็ม เนื่องจากเกลือใต้ดิน
- 5) การให้ผลตอบแทนต่ำไม่คุ้มกับการลงทุน
- 6) ปัญหาการครอบครอง ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำการเกษตร รวบรวมจากเอกสาร

รวบรวมจากเอกสาร

1. สรุปสถิติข้อมูลการเกษตรประจำจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2536-2540 สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี 2540
2. ข้อมูลการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2540 ศูนย์ข้อมูลการเกษตรและสหกรณ์ ฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี 2540

6.3 สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ

สภาพทั่วไปและปัญหาเกี่ยวกับป่าไม้

จังหวัดอุบลราชธานีมีพื้นที่รวม 9,899.286 ไร่ เป็นพื้นที่ของป่าไม้รวม 3,511,750 ไร่ ซึ่งมีสภาพป่าคงอยู่ประมาณ 1,559,610 ไร่ (ข้อมูลการสำรวจจากดาวเทียม เมื่อ ปี 2538) คิดเป็นร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมด นับได้ว่ามีพื้นที่ป่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เมื่อเทียบกับพื้นที่ป่าเฉลี่ยที่กรมป่าไม้ต้องการซึ่งคิดเป็นราวร้อยละ 25 ของพื้นที่จังหวัด

พื้นที่ส่วนหนึ่งได้กำหนดเป็นอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า รวม 4 แห่ง คือ

- 1) อุทยานแห่งชาติผาแต้ม มีเนื้อที่ประมาณ 212,500 ไร่
- 2) อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ มีเนื้อที่ประมาณ 50,000 ไร่
- 3) อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย มีเนื้อที่ประมาณ 428,750 ไร่
- 4) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหอดโคม มีเนื้อที่ประมาณ 140,845 ไร่

นอกจากเขตอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 4 แห่งนี้แล้ว จังหวัดอุบลราชธานียังมีพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อีกทั้งหมด 50 ป่า มีพื้นที่ทั้งสิ้น 3,450,660 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 34 ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด เป็นเขตป่าเพื่อการอนุรักษ์ 1,503,512 ไร่ (43.5%) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ 1,681,161 ไร่ (48.72%) และเขตพื้นที่ป่าที่มีความเหมาะสมต่อการเกษตร 273,130 ไร่ (7.71%)

ภาพปัญหาโดยทั่วไปเกี่ยวกับป่าไม้ มีดังนี้

- 1) การลักลอบตัดไม้เพื่อใช้สอยและการค้า
- 2) การบุกรุกยึดถือครองเพื่อการครอบครองเป็นเจ้าของ
- 3) ปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับที่ทำกินและที่อยู่อาศัยในเขตป่า

รวบรวมจากเอกสารต่อไปนี้

1. ข้อมูลการสำรวจเนื้อที่ป่าของประเทศไทยจากภาพถ่ายดาวเทียมปี พ.ศ.2538
 2. ข้อมูลการรายงานการดำเนินงานของสำนักงานป่าไม้จังหวัดอุบลราชธานี
 3. สรุปข้อมูลสภาพปัญหาประเทศไทยจากภาพถ่ายดาวเทียมปี พ.ศ.2538
 4. ข้อมูลการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2540 ศูนย์ข้อมูลการเกษตรและสหกรณ์
- ฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี 2540

ลำดับ ที่	ข้อป่าวสวนแห่งชาติ	ท้องที่อำเภอ	ปีพ.ศ. ที่ประ- กาศ	เนื้อที่ป่า(ไร่)	พื้นที่คงสภาพ ป่า(ไร่)และ การปลูกฟื้น	พื้นที่ป่าเสื่อมสภาพที่ มอบให้ส.ป.ก.ดำเนิน การปฏิรูป(ไร่)	หมายเหตุ
1	ป่าโศกชั้น	เมือง	2515	45,475.00	29,800.00	15,675.00	
2	ป่าดอนมั่ว	เมือง	2517	1,475.00	-	1,475.00	
3	ป่าดงสักขา	เมือง	2516	20,422.00	-	20,422.00	
4	ป่าดงกระบูน	เมือง	2514	8,400.00	-	8,400.00	
5	ป่าดงพื้หว่น	เมือง	2510	3,400.00	3,400.00	-	
6	ป่าโนนสังรังแรง	วารินชำราบ	2511	23,150.00	4,175.00	18,975.00	
7	ป่าฝั่งซ้ายห้วยตอ งแอต	วารินชำราบ	2516	25,625.00	5,292.00	20,333.00	มี พ.ร.ฎ.กำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน 10,250 ไร่
8	ป่าโคกน้ำคำ	ตระการพืชผล- ตาลชุม	2515	53,850.00	27,473.00	26,377.00	มี พ.ร.ฎ.กำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน
9	ป่าดงนาฮี-ชีแล่น	ตระการพืชผล	2515	28,668.00	4,168.75	24,499.75	
10	ป่าภูคกระสัยนคงชี	เขื่องใน	2515	22,900.00	9,847.00	18,053.00	อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินทั้งหมด
11	ป่าสีสุก	เขื่องใน	2516	24,812.00	22,962.00	1,850.00	อยู่ในเขต พ.ร.ฎ.ปฏิรูปที่ดิน
12	ป่ากลางใหญ่	เขื่องใน	2517	1,600.00	-	1,600.00	อยู่ในเขต พ.ร.ฎ.ปฏิรูปที่ดิน
13	ป่าเหนืออ่างเก็บน้ำ หนองเหล่าหิน	เขื่องใน	2518	20,850.00	1,830.00	19,020.00	
14	ป่าดงหนองบัวแดง	ม่วงสามสิบ	2514	893.00	-	893.00	มี พ.ร.ฎ.กำหนดเขตปฏิรูป

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน/องค์กร	ห้องทำกิจกรรม	ปีพ.ศ. ทำเรื่อง	เนื้อที่ไร่/ไร่	พื้นที่สวนป่า ไร่/ไร่ และสวนสาธารณะ	พื้นที่ป่าเสื่อมสภาพ ไร่/ไร่ และพื้นที่ป่าเสื่อมสภาพ ไร่/ไร่	หมายเหตุ
15	ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2514	8,750.00	2,956.25	5,793.75	มี พ.ร.บ. กำหนดเขตป่าที่ 1
16	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2515	7,325.00	4,712.50	2,612.50	มี พ.ร.บ. กำหนดเขตป่าที่ 1
17	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2518	7,825.00	3,437.50	4,387.50	มี พ.ร.บ. กำหนดเขตป่าที่ 1
18	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2517	4,150.00	3,447.50	702.50	มี พ.ร.บ. กำหนดเขตป่าที่ 1
19	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2517	38,925.00	4,406.25	34,518.75	มี พ.ร.บ. กำหนดเขตป่าที่ 1
20	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2515	5,295.00		5,295.00	มี พ.ร.บ. กำหนดเขตป่าที่ 1
21	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2511	36,875.00	10,625.00	26,250.00	
22	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2515	10,075.00	2,200.00	7,875.00	
23	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2516	689,535.00	560,035.25	129,499.75	มี พ.ร.บ. กำหนดเขตป่าที่ 1
24	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2508	30,550.00	7,968.75	22,581.25	
25	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2518	25,600.00	9,375.00	16,225.00	
26	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2517	245,339.00	204,851.50	40,487.50	
27	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	2518	740,578.00	376,795.50	363,782.50	

ลำดับที่	ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ	ท้องที่อำเภอ	ปีพ.ศ. ที่ประกาศ	เนื้อที่ป่า(ไร่)	พื้นที่คงสภาพป่า(ไร่) และภาระผูกพัน	พื้นที่ป่าเสื่อมสภาพที่มอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการปฏิรูป(ไร่)	หมายเหตุ
28	ป่าโคกสองสสิ่ง	ตระการพืชผล	2518	192.00	-	192.00	
29	ป่าแอมมอ	ม่วงสามสิบ	2522	8,937.00	781.25	8,155.75	
30	ป่าทรายมูล	เขมราฐ	2522	2,325.00	-	2,325.00	
31	ป่าดงคาตึก แปลง 1-2-3	เขมราฐ	2522	6,750.00	625.00	6,125.00	
32	ป่าสุวรรณวารี	โขงเจียม, ศรีณรงค์ใหม่	2523	30,100.00	2,187.50	27,912.50	
33	ป่าดงใหญ่	เขื่องใน	2523	20,135.00	-	20,135.00	
34	ป่าดงหนองบัวแดง 1	ม่วงสามสิบ	2522	27,397.00	2,837.50	24,559.50	
35	ป่าดงดิบขาว	เขมราฐ	2523	2,400.00	-	2,400.00	
36	ป่าห้วยแม่มนท์	พิบูลมังสาหาร	2524	16,240.00	-	16,240.00	
37	ป่าดงชุมคำ	ตระการพืชผล	2526	120,831.00	74,635.50	46,195.50	
		เขมราฐ, กุดข้าว ปุ้น, โพธิ์ไทร					
38	ป่าโคกหินอ่าง	เขมราฐ	2528	2,188.00	-	2,188.00	มี พ.ร.ฎ. กำหนดเขตปฏิรูปทั้งหมด
39	ป่าฝั่งซ้ายลำโดมใหญ่	น้ำยืน, เตชอุดม, นางะหวาย	2527	435,625.00	192,845.00	242,780.00	

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน/องค์กร	ห้องที่มอบ	ปีพ.ศ. ที่ระ- กาศ	เนื้อที่(ไร่)	พื้นที่สถาน ที่(ไร่) และอาคาร ปลูก	พื้นที่ป่าเสื่อมสภาพที่ มอบให้ ปลูก ต้นไม้ เพื่อการ ปลูก(ไร่)	หมายเหตุ
40	ป่าดงดิบ	เขตอุทยาน	2527	2,30,625.00		2,30,625.00	
41	ป่าสนดงดิบ	เขตอุทยาน	2527	3,540.00		3,540.00	
42	ป่าดงดิบ	เมืองเสด็จใน	2529	9,859.00	650.00	9,209.00	
43	ป่าดงดิบ	เขมรราช, ภูเก็ต	2527	15,895.00	10,687.00	5,208.00	
44	ป่าดงดิบ	วชิรบำรุง	2528	9,520.00		9,520.00	
45	ป่าดงดิบ	เมืองเสด็จใน	2528	19,225.00		19,225.00	
46	ป่าดงดิบ, ป่าดงดิบ สวนตาล, ป่าดงดิบ ป่าดงดิบ	นางะหลว	2527	238,125.00	238,125.00		
47	ป่าดงดิบ	พิบูลมังสาหาร	2510	21,625.00	1,250.00	20,375.00	
48	ป่าดงดิบ	เขมรราช, ภูเก็ต	2530	64,100.00	37,812.50	26,287.50	
49	ป่าดงดิบ	สุรินทร์	2530	21,859.00	21,859.00		
50	ป่าดงดิบ	โขงเจียม	2531	10,825.00	3,295.75	7,529.25	
	รวม 50 ป่า			3,450,660.00	1,887,349.75	1,563,310.25	

7. เทคโนโลยี

ขอบเขต

การศึกษาเรื่องเทคโนโลยี(Technology) ของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการรวมเทคโนโลยีที่มีใช้ในจังหวัดอุบลราชธานีด้านต่างๆซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับทางด้านอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม เอกสารที่ใช้ประกอบการศึกษามีน้อยมาก ทางด้านอุตสาหกรรมมี 3 เล่ม คือ ทำเนียบผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมปี 2537 และ ปี 2539 และภาวะเศรษฐกิจจังหวัดอุบลราชธานีปี 2540 ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี นอกจากนั้นเป็นรายงานการดำเนินงานของหน่วยงานราชการที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อบริการและหรือเผยแพร่แก่ชุมชน และผู้ศึกษาได้แยกข้อมูลออกเป็น 3 ด้านดังนี้

- 1.หน่วยงานที่ใช้และหรือเผยแพร่เทคโนโลยีแก่ชุมชน
- 2.เทคโนโลยีด้านเกษตร
- 3.เทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรม
- 4.อื่นๆ

1.หน่วยงานที่ใช้เทคโนโลยีและหรือเผยแพร่เทคโนโลยีแก่ชุมชนได้แก่

1. ประมงจังหวัดอุบลราชธานี
2. ศูนย์วิจัยการเกษตรเขต 4 จังหวัดอุบลราชธานี
3. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชเขต 10 จังหวัดอุบลราชธานี
4. เกษตรจังหวัดอุบลราชธานี
5. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4จังหวัดอุบลราชธานี
6. ศูนย์วิจัยข้าวจังหวัดอุบลราชธานี
7. ร.พ.ช. จังหวัดอุบลราชธานี
8. ปศุสัตว์จังหวัดอุบลราชธานี
9. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
10. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
11. วิทยาลัยเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี
12. วิทยาลัยเทคนิคจังหวัดอุบลราชธานี
13. วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
14. โรงเรียนสารพัดช่างจังหวัดอุบลราชธานี
15. โรงเรียนโปธิเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
16. วิทยาลัยเทคโนโลยีอุบลราชธานี
17. สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

2.เทคโนโลยีทางการเกษตร

2.1 เทคโนโลยีขยายพันธุ์พืช

- 2.1.1 การทาบกิ่งนิยมใช้ในมะม่วง มะขามหวาน ขนุน
- 2.1.2 การเสียบยอด นิยมใช้ในไม้ดอกเช่นเฟื่องฟ้า โกสลง
- 2.1.3 การตอนกิ่ง นิยมใช้ Hormone เร่งรากเช่น Rootone, เซอราดิกส์
- 2.1.4. การติดตา มีค่อนข้างน้อยเช่น ทุเรียน
- 2.1.5 การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อน้อยมากเช่น ถั่วลิสง
- 2.1.6 การใช้สารเคมีและ Hormone

2.1.6.1 การใช้สารเคมี ในการกำจัดวัชพืช ศัตรูพืช แมลง นิยมพ่นด้วยถังแบบสพายหลัง สำหรับพริกนิยมใช้ป้อนน้ำซึ่งค่อนข้างสิ้นเปลืองสารเคมี การใช้เครื่องพ่นยาแบบเครื่องยนต์มีใช้ค่อนข้างน้อย มักใช้ในแปลงไม้ผล ไม้ยืนต้นในฟาร์มที่มีการจัดการอย่างดี

2.1.6.2 การใช้ฮอร์โมน ที่ใช้มักเป็นพวกเร่งรากในการตอน ตัดชำ ฮอร์โมนที่ใช้เร่งการออกดอก-ผล นิยมใช้กับมะม่วง ซึ่งยังมีค่อนข้างน้อยโดยการใช้คัสตอร์

2.1.7 การเตรียมดินหรือเขตกรรม ในอดีตนิยมใช้กระบือและโค ปัจจุบันนิยมใช้รถแทรกเตอร์ล้อยาง สำหรับการทำสวนและการทำนา นอกจากนี้ยังใช้รถไถเดินตามกันมาก(ควายเหล็ก)

2.2 การชลประทาน

ในสวนผลไม้ พืชผักมีการใช้ สปริงเกอร์ และใช้น้ำใต้ดิน เช่นบาดาลน้ำตื้น บาดาลน้ำลึกใช้กันน้อย ในการใช้น้ำหยดมีการใช้กันน้อยมักเป็นการศึกษา-ทดลอง ของหน่วยงานทางราชการ

2.3 ด้านการประมง

เครื่องมือมีทั้งแบบพื้นบ้านและแบบสมัยใหม่

ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

2.3.1 มีการเลี้ยง กบ ปลา ทั้งในบ่อและในกระชัง มีการเลี้ยงตะพาบน้ำ

2.3.2 เลี้ยงปลานิลแปลงเพศ

2.3.3 การเพาะพันธุ์ปลานิยมใช้วิธีฉีดฮอร์โมนกระตุ้น (Breeding by means of hormone injection) ฮอร์โมนที่นิยมใช้มี 2 ประเภทคือ

- 1.ต่อมใต้สมอง (Pituitary gland) ใช้กันน้อยในปัจจุบัน
- 2.ฮอร์โมนสังเคราะห์ มีชื่อการค้าว่า Suprefact ใช้ร่วมกับ Motilium M
- 2.3.4 การเพาะแบบเลียนแบบธรรมชาตินิยมใช้กับปลาใน
- 2.3.5 การเพาะโดยวิธีธรรมชาติ นิยมใช้กับปลานิล

2.4 เทคโนโลยีเลี้ยงสัตว์

การผสมเทียม มีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ ปศุสัตว์จังหวัด
การผลิตอาหารสัตว์
การทำวัคซีน การสุขาภิบาล

2.5 เทคโนโลยีการเกี่ยวข้าว มีการนำเครื่องเกี่ยวข้าวมาใช้ แต่ยังไม่แพร่หลาย

2.6 เทคโนโลยีการแปรรูปอาหารสัตว์ มีน้อยมาก

2.7 เทคโนโลยีการนวดข้าว มีการนำเครื่องนวดข้าวมาใช้มากขึ้น

3. เทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรม

เนื่องจากอุตสาหกรรมในจังหวัดอุบลส่วนใหญ่มักเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อม และมีจำนวนน้อยที่เป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่(การลงทุนมากกว่า 100 ล้านบาท) เทคโนโลยีที่ใช้ยังเป็นเทคโนโลยีพื้นฐาน(Low technology) ส่วนเทคโนโลยีขั้นสูง(High Technology)จะมีขึ้นในจังหวัดอุบลต้องหลังจากการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นเสียก่อน(นายเกษม วิเศษ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดอุบล)จากการศึกษาเอกสารรายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2540 ได้แจ้งรายการเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตอุตสาหกรรมไว้ดังนี้

ประเภทเทคโนโลยี	ชนิดของอุตสาหกรรม
1)ความชำนาญและประสิทธิภาพ	เป็นอุตสาหกรรมบริการประเภท ออกแบบและ สลักกลดลายลงบนไม้ไผ่ กนังสัตว์ และการอม เครื่องใช้ภายในบ้านต่างๆ
2)การปั้นขึ้นรูปแบบเป็นหมุน และแบบตีขึ้น รูป การอบ	การทำเครื่องใช้ประเภทเครื่องปั้นดินเผา เช่น ครก ตุ่มน้ำ ไห แจกัน และกระถางต้นไม้
3)การลับโดยใช้ความชำนาญ	การบริการลับมีด และเครื่องมือทางการเกษตร ต่างๆ
4)การกลึง การเชื่อม การหล่อ และ เจียรไน	การหล่อโลหะเป็นเครื่องใช้ในการเกษตร และ การหล่อดอกยาง การบริการสร้าง-ซ่อม เครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ทั่วไป
5)การหมัก การกรอง การสกัด	ทำไวน์ต่างๆ การทำปลาร้า ปลาร้าผง
6)การสกัด	การทำสีประกอบอาหาร สีทาไม้ สีย้อมผ้า ทำ เชื้อเพลิง ทำปุ๋ยเคมี การสกัดน้ำมันจากพืช สมุนไพร จากสัตว์ และการสกัดสารเคมีต่างๆ ไป ทำเครื่องหอม น้ำตกผง
7)การประกอบการค้าตกแต่ง	การสร้าง ซ่อม เครื่องมือทางการเกษตรเช่น เครื่องแยกเมล็ดปุยพุ่ม เครื่องกระเทาะเมล็ด มะม่วงหิมะพาน เครื่องนวดข้าว เครื่องกระ เทาะเปลือกถั่วลิสง ทำเครื่องอบอัด เครื่องปอก เปลือก เครื่องบีบน้ำผลไม้ เครื่องอบ เครื่องทอด เครื่องสาน เครื่องตัด ขัด ขูดผิวหอย เครื่อง บด เครื่องลอก เครื่องคว้าน เครื่องทอ เป็นต้น
8)การย้อม	ย้อมสีผ้า ผ้าย หวาย
9)การฟอก	ฟอกสีปอ ผ้าย หวาย ผ้า
10)การชุบ และการชุบทอง	ทำไม้ขัดไฟ และการทำเครื่องประดับ
11)การสาน การทอ	ทำพรมเช็ดเท้า ทำเสื่อ ทำเชือกสายระโยง ทำ บันไดเชือก ทอหมวก ทอถุงมือ ทำผ้าใบ ทำ รองเท้า ทำเสื่อทาทา ทำกระเป๋าลือ แห อวน เปลยวน กระบุง คันโซ เป็นต้น

ประเภทเทคโนโลยี	ชนิดของอุตสาหกรรม
12)การเย็บ	เย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปโดยใช้จักรโรงงาน
13)การอบ การตาก	การทำผลิตภัณฑ์เกษตรทั้งพืชและสัตว์แห้ง หรือ ผง
14)การคั่ว	ทำข้าวโพดคั่วบรรจุถุง
15)การฉีดขึ้นรูป	ทำผลิตภัณฑ์จากพลาสติกเช่น ลังพลาสติกบรรจุของเป็นต้น
16)การหมัก การผสม	การทำผลไม้แช่อิ่ม
17)การหมักและกลั่น	การทำสุราขาว

4. เทคโนโลยี การสื่อสารคมนาคม

ปัจจุบันจังหวัดอุบลราชธานีมีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์อย่างกว้างขวางทั้งองค์กรของรัฐและเอกชน เพื่อการศึกษาและวงการธุรกิจ มีการใช้ระบบสื่อสารทาง Internet ใช้การบินในการคมนาคม ใช้รถยนต์และรถไฟเพื่อการขนส่ง มีการนำโปรแกรมช่วยสอนมาใช้ในการจัดการศึกษา ทางการค้ามีการนำระบบการค้าแบบ 24 ชั่วโมง (Seven Eleven) มีการตั้งศูนย์การค้าภาค (Machro) เป็นต้น

การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งทางด้านเทคโนโลยี

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าจังหวัดอุบลราชธานียังไม่มีมีการรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีไว้อย่างเป็นหมวดหมู่ ดังนั้นจึงไม่สามารถศึกษาองค์ความรู้จากเอกสารได้โดยสมบูรณ์ ทั้งการศึกษาข้อมูลดังกล่าวจำเป็นต้องตั้งขอบเขตให้ชัดเจนแล้วออกสำรวจเก็บข้อมูลด้วยดังนั้นการเก็บข้อมูลจากเอกสารจึงไม่สามารถช่วยให้ได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์ได้ ในเรื่องเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพของประชาชนหรือเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของจังหวัดในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่ทุกคนต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคมอุตสาหกรรมและยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร (Information technology) ประชาชนเริ่มเห็นความสำคัญของเวลาและค่าแรงที่สูงขึ้นตามลำดับ ดังนั้นประชาชนต้องการการลดต้นทุนการผลิตลงโดยเฉพาะการทำนาซึ่งต้องใช้เวลาและแรงงานมากเป็นพิเศษ ดังนั้นจึงพยายามแสวงหาเครื่องทุ่นแรงมาทดแทนเช่นรถไถนาเดินตาม เครื่องสูบน้ำ เครื่องดำนา เครื่องเกี่ยวข้าว และเครื่องนวดข้าว เป็นต้น แต่เนื่องจากชาวนาส่วนใหญ่มีที่นาจำนวนน้อยเพื่อทำนาเพื่อบริโภคในครอบครัวเท่านั้น แม้จะซื้อเครื่องจักรกลที่จำเป็นมาใช้งานก็ราคาแพงเกินไป กอปรกับที่ดินปัจจุบันคุณภาพดินลดลงความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุในดินมีน้อย ครั้นจะใช้ปุ๋ยคอกก็จะทำให้หญ้าในนามีมากต้องเสียเวลาในการกำจัดหญ้าวัชพืช ครั้นจะใช้ปุ๋ยเคมีที่จะช่วย

ให้หญ้าไม่เกิดราคาก็สูงเกินไป ดังนั้นรัฐบาลควรพิจารณาในเรื่องราคาเครื่องจักรกลและราคาปุ๋ยเคมี ที่เป็นสิ่งจำเป็นต่อการประกอบอาชีพของประชาชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนในด้านเทคโนโลยีในการผลิตอุตสาหกรรมนั้น หลังจากที่ทำการศึกษาแล้วพบว่า ข้อมูลที่มีมีความละเอียดไม่เพียงพอ เพียงแต่ทราบว่าอุตสาหกรรมชนิดใดใช้เทคโนโลยีอะไรเท่านั้นแต่ไม่ทราบว่ารายละเอียดของเทคโนโลยีเป็นอย่างไรเพราะไม่สามารถจะศึกษาได้ด้วยเหตุผลที่อาจเป็นความลับของโรงงานที่ต้องปิดบังเพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบ

ข้อเสนอแนะในเรื่องเทคโนโลยี

เนื่องจากเทคโนโลยีเป็นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการประกอบอาชีพของประชาชนในทุกๆด้าน ประชาชนควรได้รับบริการในด้านเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ และควรได้รับเทคโนโลยีที่เหมาะสมทั้งในด้านราคาและประสิทธิภาพมาใช้งาน ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ให้บริการในเรื่องเทคโนโลยีมีครอบคลุมเนื้อหาที่จะบริการแต่อาจมีปัญหาในเรื่องจำนวนบุคลากรที่จำกัดซึ่งไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง ดังนั้นจึงควรพิจารณาเพิ่มหน่วยงาน บุคลากร และควรมีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นเพื่อให้บริการแก่ประชาชนผู้สนใจต่อไป

8. การท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่ปรากฏในจังหวัดอุบลราชธานีแบ่งออกเป็น 4 ประเภทได้แก่

1. แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ
2. แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและมียุทธศาสตร์ทางประวัติศาสตร์
3. แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถาน
4. แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คน

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทข้างต้นประกอบด้วย

1. แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ

1.1 แก่งสะพือ

แก่งสะพือเป็นแก่งกลางลำน้ำมูลที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของภาคอีสานเหมือนกับแก่งตะนะแก่งสะพือได้สมญานามว่า “แก่งงูใหญ่” เพราะคำว่าสะพือเพี้ยนมาจากคำภาษาส่วยว่า “ซำพืด” หรือ “ซำปืด” ซึ่งแปลว่า “งูใหญ่”

สภาพของแก่งสะพือ เป็นก้อนหินใหญ่น้อยเรียงรายสลับซับซ้อนกันอยู่กลางลำน้ำมูลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่สำคัญของชาวจังหวัดอุบลราชธานี โดยเฉพาะในหน้าแล้งจะเห็นแก่งสวยงามตลอดเวลา งานเทศกาลสงกรานต์ชาวอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียงจะมาชุมนุมเล่นสาดน้ำกันที่นี่

การเดินทางไปแก่งสะพือ เดินทางโดยรถยนต์ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 217 ระยะทางจากอำเภอเมืองอุบลราชธานีถึงอำเภอพิบูลมังสาหารประมาณ 45 กิโลเมตร แก่งสะพือจะอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเพียง 300 เมตร

1.2 แก่งตะนะ

แก่งตะนะ จัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2524 แก่งตะนะเป็นแก่งกลางลำน้ำมูลที่ใหญ่ที่สุดในภาคอีสาน ตัวแก่งเป็นแผ่นหินขนาดใหญ่ ทอดตัวขวางกั้นลำน้ำมูลคดเป็นเขื่อนคราวที่น้ำไหลผ่านแผ่นหินกระทบกับแก่งหินก็จะพวยพุ่งขึ้นกลายเป็นน้ำตกใหญ่น้อย ในช่วงฤดูแล้งแก่งจะสวยงามมาก มีนักท่องเที่ยวไปชมและลงเล่นน้ำในฤดูแล้งมากมาย โดยเฉพาะในช่วงวันสงกรานต์

แก่งตะนะตั้งอยู่ในเขตอำเภอโขงเจียมและอำเภอสรินทร อยู่ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานี 83 กิโลเมตร การเดินทางไปแก่งตะนะใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 217 เลียบปากทางเข้าเขื่อนสิรินธร แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าสู่เส้นทางหมายเลข 2292 ที่มุ่งสู่อำเภอโขงเจียมเพียง 4 กิโลเมตรก็ถึงแก่งตะนะ

1.3 น้ำตกคาดโดน

น้ำตกคาดโดน เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามมากแห่งหนึ่ง ซึ่งเกิดจากลำห้วยคาดโดนไหลผ่านลานหินเกิดเป็นแอ่ง แสงไหลลงสู่ที่ลุ่มกลายเป็นน้ำตกที่สวยงามสามารถลงเล่นได้ บริเวณรอบ ๆ น้ำตกเป็นป่าและมีดอกไม้มีนานาพันธุ์ น้ำตกคาดโดนอยู่บนเส้นทางหลวงหมายเลข 2173 ซึ่งแยกจากทางหลวงหมายเลข 217 เข้าไปราว 6 กิโลเมตร

1.4 น้ำตกสร้อยสวรรค์

น้ำตกสร้อยสวรรค์อยู่ในเขตอำเภอโขงเจียม อยู่ห่างจากอำเภอโขงเจียมประมาณ 30 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงเลข 2112 น้ำตกสร้อยสวรรค์เป็นน้ำตกที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ต้นน้ำเป็นเพียงลำห้วยเล็ก ๆ ชื่อ แสสร้อยและแสไผ่ สองสายไหลมาพบกันมองดูคล้ายสายสร้อย ซึ่งสายน้ำจะไหลลดหลั่นกันลงมาเป็นสองชั้น ชั้นบนจะตกจากผาสูงราว 10 เมตรไหลลงมาเป็นเชิงชั้นชั้นบันได ก่อนที่จะไหลถึงชั้นลงไปยังหุบเขาเบื้องล่างที่มีความสูงราว 50 เมตร

1.5 น้ำตกแสงจันทร์

น้ำตกแสงจันทร์หรือชาวบ้านเรียกว่า “น้ำตกภู” เป็นน้ำตกที่ตกจากปล่องหินลงสู่เบื้องล่าง มองดูคล้ายแสงจันทร์ดวงกลมโตที่สาดส่องลงมาเบื้องล่าง เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามเป็นพิเศษ

น้ำตกแห่งนี้อยู่ตามทางหลวงหมายเลข 2112 ทางเดียวกับทางที่จะไปสู่ น้ำตกสร้อยสวรรค์

1.6 อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย (น้ำตกห้วยทรายหรือน้ำตกบักเตว)

อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ตั้งอยู่บนเส้นทางหลวงสายน้ำยิ้น นางะหลวย ตรงหลักกิโลเมตรที่ 14 หรืออีกประมาณ 10 กิโลเมตรก่อนถึงที่ว่าการอำเภอนางะหลวย จากตรงนี้จะต้องแยกขึ้นทางย่อยที่เป็นดินลูกรังอัดแน่นขึ้นภูเขาสูงไปอีกประมาณ 8 กิโลเมตร

บริเวณอุทยานฯ มีน้ำตกห้วยหลวง (บักเตว) เป็นน้ำตกชั้นเดียวที่มีลักษณะเป็นแผ่นหินกว้างใหญ่ ประมาณ 20 เมตร และมีความสูงประมาณ 30 เมตร ความสวยงามของน้ำตกแห่งนี้คือความกว้างและความสูงของน้ำตก รวมทั้งสภาพความอุดมสมบูรณ์ของป่าที่แวดล้อมน้ำตก

1.7 แม่น้ำสองสี

แม่น้ำสองสีหรือคอนด่านปากแม่น้ำมูล เป็นจุดที่แม่น้ำมูลไหลลงมาบรรจบกับแม่น้ำโขง บริเวณอำเภอโขงเจียม ทำให้สายน้ำเกิดสีต่างกัน คือแม่น้ำโขงมีสีขุ่นคล้ายสีปูนไหลตัดกับสายแม่น้ำมูลซึ่งมีสีคราม เลยเกิดเป็นแม่น้ำสองสีดังคำกล่าวที่ว่า “โขงสีปูน มูลสีคราม”

1.8 เสาวนีย์ (ผาแต้ม)

เสาวนีย์ (ผาแต้ม) เป็นลักษณะของก้อนหินที่วางทับและซ้อนกันอยู่คล้ายดอกเห็ดเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ นักธรณีวิทยาสันนิษฐานว่าเมื่อประมาณหลายล้านปีมาแล้วบริเวณแถบนี้คงจะเป็นทะเลมาก่อน เพราะจากการที่ได้ปรากฏซากเปลือกหอยและกรวดทรายฝังอยู่ตามแผ่นหินที่วางเป็นรูปทรงต่าง ๆ

1.9 เสาเฉลียง (บ้านผาชัน)

เสาเฉลียง (บ้านผาชัน) ตั้งอยู่ที่บ้านผาวันบนเส้นทางสายโขงเจียม - เขมราฐ เป็นเสาเฉลียงขนาดใหญ่สองเสาคู่ตั้งตระหง่านสูงจากพื้นราว 15 เมตร ร่องข้างของเสาเฉลียงจะมีก้อนหินรูปทรงแปลกตาตั้งอยู่รายรอบ และไม่ไกลจากเสาเฉลียงเท่าใดนักจะมีถ้ำเพิงหินที่ค้นพบร่องรอยของมนุษย์ในอดีตเป็นโลงศพทำด้วยไม้ ชาวบ้านเรียกว่า “ภูถ้ำโลง” และจากการสำรวจของนักโบราณคดีพบว่าตามเพิงผารอบ ๆ บริเวณนี้จะมีภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ปรากฏอยู่ทั่วไป

1.10 สามเหลี่ยมมรกต (ช่องบก)

สามเหลี่ยมมรกต (ช่องบก) เป็นช่องเขาตรงพรมแดนเช่นเดียวกับช่องเม็ก แต่แตกต่างกันตรงที่สามเหลี่ยมมรกต (ช่องบก) เป็นพรมแดนที่สามารถเปิดออกสู่ดินแดนเบื้องหลังพร้อมกันทีเดียวถึง 3 ประเทศคือ ประเทศไทย ประเทศประชาธิปไตยประชาชนลาว และกัมพูชาประชาธิปไตยและด้านภูมิประเทศอันสวยงามที่สามารถมองเห็นได้จากยอดเนินต่าง ๆ ทำให้สามเหลี่ยมมรกตกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

สามเหลี่ยมมรกต (ช่องบก) อยู่ในเขตอำเภอน้ำยืน อยู่ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานีประมาณ 129 กิโลเมตร เส้นทางเริ่มต้นจากตัวเมืองอุบลราชธานี ผ่านอำเภวารินชำราบ เดชอุดม แล้วไปแยกเลี้ยวซ้ายที่อำเภอน้ำยืน

1.11 สวนอนุรักษ์ป่าสน

สวนอนุรักษ์ป่าสน อยู่ที่บ้านบะไฮ อำเภอโขงเจียม เป็นป่าสนที่ขึ้นในที่ราบผสมไปกับป่าไม้เบญจพรรณและป่าโคก มีลักษณะเด่นและสำคัญคือ เป็นป่าสนสองใบ

การเข้าถึงใช้เส้นทางเดียวกับไปผาแต้ม ริมถนนโขงเจียม - เขมราฐ ห่างจากผาแต้ม 1 กิโลเมตร

2. แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ และมีร่องรอยแห่งอารยธรรมทางประวัติศาสตร์

2.1 ผาแต้ม

ผาแต้มเป็นหน้าผาใหญ่ทอดยาวไปตามริมแม่น้ำโขง ยาวประมาณ 200 เมตร อยู่บริเวณบ้านหนองผือน้อย บนผนังหน้าผามีภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ อายุประมาณ 3,000 - 4,000 ปี เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวและนักโบราณคดีเป็นอย่างมาก

ผาแต้มตั้งอยู่ในเขตปกครองของบ้านกุ่มและบ้านหนองผือน้อย ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม นักโบราณคดีเคยสำรวจภาพเขียนดังกล่าวในระยะแรกและได้สำรวจอีกครั้งในปี พ.ศ. 2529 แล้วได้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักแพร่หลายทุกวันนี้

ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ที่ผาแต้ม เป็นกลุ่มภาพที่อยู่ตามผาหมอนและผาแต้ม มีกลุ่มภาพที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนภาพที่มากกว่าทุกแห่งที่พบในประเทศไทย บริเวณที่เป็นภาพเขียนมีความยาวประมาณ 180 เมตร สูงเฉลี่ย 5 เมตร คิดเป็นพื้นที่ราว 900 ตารางเมตร เนื้อหาของภาพที่ปรากฏได้แสดงให้เห็นเรื่องราวต่าง ๆ ของมนุษย์ในสมัยโบราณ มีกลุ่มภาพที่น่าสนใจดังนี้

- กลุ่มภาพมือ
- กลุ่มภาพคนทำนา
- กลุ่มภาพเรขาคณิต
- กลุ่มภาพปลาและเครื่องมือจับปลา

การเดินทางสู่ผาแต้มปัจจุบันสะดวกมากใช้เวลาเพียง 1 ชั่วโมงก็ถึง โดยทางรถยนต์ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 217 เข้าสู่อำเภอโขงเจียม จากอำเภอโขงเจียมเดินทางต่อไปอีก 14 กิโลเมตรตามเส้นทางโขงเจียม - ศรีเมืองใหม่ แล้วแยกเข้าไปอีก 6 กิโลเมตร ทั้งหมดเป็นเส้นทางลาดยางตลอดจนถึงผาแต้ม

3. แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถาน

3.1 วัดหนองบัว

วัดหนองบัวตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี เดิมบริเวณที่ตั้งของวัดนี้เป็นที่ราบริมหนองน้ำกว้างใหญ่ อันเป็นที่ที่พระวอพระตาบรรพบุรุษชาวอุบลราชธานี ได้อพยพไพร่พลที่มาจากเมืองเวียงจันทน์ จึงได้มีการสร้างวัดขึ้น ณ บริเวณนี้เพื่อเป็นสิริมงคล เพราะเป็นที่มงคลนามแรกตั้งชื่อเมืองอุบลราชธานี ผู้บริจาคที่ดินคือ นายฟอง สิทธิธรรม สิ่งสำคัญของวัดนี้คือ พระบรมธาตุเจดีย์ศรีมหาโพธิ์ ซึ่งถ่ายแบบมาจากพระเจดีย์พุทธคยาประเทศอินเดีย อันเป็นสถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า พระธาตุดองค์นี้เริ่มสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2500 เพื่อเป็นที่ระลึกงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ มีส่วนสูงถึง 17 เมตร ฐานสี่เหลี่ยมกว้างด้านละ 5 เมตร รอบองค์พระธาตุประดับลวดลายปูนปั้นภายในพระบรมธาตุเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ อัญเชิญจากกรุงเทพมหานครมาทำพิธีบรรจุเมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2520

ต่อมาได้มีการสร้างพระธาตุดองค์ใหญ่ครอบพระธาตุดองค์เล็ก มีฐานกว้างด้านละ 18 เมตร สูงราว 60 เมตร มีภาพและสลักพระพุทธรูปประดิษฐานอย่างสวยงาม สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2513

3.2 วัดมหาวนาราม (วัดป่าใหญ่)

วัดมหาวนาราม (วัดป่าใหญ่) อยู่ในเขตตัวเมืองอุบลราชธานี เดิมชื่อว่า วัดหลวงมณีโชติศรีสวัสดิ์ สร้างราวปี พ.ศ. 2363 มีพระมหาราชครูศรีลัทธธรรมวงศาเป็นเจ้าอาวาสองค์แรกซึ่งท่านเป็นพระภิกษุที่ชาวเมืองอุบลราชธานีในสมัยนั้นเคารพนับถือมาก

ภายในพระอุโบสถวัดนี้ประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ชื่อ พระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง ประชาชนนิยมไปนมัสการกันมาก ถือว่าเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองอุบลราชธานี

3.3 วัดสุปฏิณารามวรวิหาร

วัดสุปฏิณารามวรวิหารตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูลทางด้านทิศใต้ของตัวเมืองอุบลราชธานีวัดนี้เป็นวัดธรรมยุติและวัดหลวงแห่งแรกของจังหวัดอุบลราชธานี สร้างเมื่อสมัยรัชกาลที่ 4 ในปี พ.ศ. 2396 และพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ในการสร้างวัดนี้เป็นเงิน 10 ชั่ง (800 บาท)

สิ่งก่อสร้างที่เด่นที่สุดของวัดนี้คือ พระอุโบสถ ซึ่งมีลักษณะแปลกไปกว่าพระอุโบสถทั่วไปด้วยการประยุกต์ศิลปะถึง 3 สมัยเข้าด้วยกันคือ เป็นศิลปะผสมระหว่างไทย - ยุโรป และขอม ฐานของพระอุโบสถทำเป็นยกพื้นสูงคล้ายกับโบราณสถานของขอม ตัวพระอุโบสถเป็นดึกแบบยุโรปมีเสาเหลี่ยมสูงตระหง่านอยู่ทางด้านหน้า และระเบียงทั้งสองด้านมีแผนผังแบบยุโรป ส่วนหลังคาเป็นสามเหลี่ยมหน้าจั่ว มีช่อฟ้าเป็นแบบไทย ตรงหน้าบันมีลายเครือเถา ภายในประดิษฐานพระประธานชื่อ “พระสัมพันธัญเจ้า” ขนาดหน้าตักกว้าง 4 ศอก (2 เมตร) เป็นที่เคารพของชาวเมือง

นอกจากนี้รอบ ๆ พระอุโบสถยังมีโบราณวัตถุที่สำคัญตั้งอยู่ เช่น ใบเสมา ทับหลัง ศิลารจรีก และลวดลายการจำหลักต่าง ๆ ตลอดจนโปงไม้ขนาดใหญ่

3.4 วัดทุ่งศรีเมือง

วัดทุ่งศรีเมือง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีชื่อเดิมว่า “วัดป่าแก้วมณิรรม” สิ่งสำคัญที่สุดในวัดนี้คือ หอไตรโบราณ ซึ่งเป็นโบราณสถานที่มีศิลปะสวยงามมาก ตั้งอยู่กลางสระน้ำมีลักษณะเป็นศิลปะผสมระหว่างศิลปะนครเวียงจันทร์และนครลำปางและไทยภาคกลาง มีหลังคา 5 ชั้นลดหลั่นกันลงมาเป็นลำดับ สร้างโดยพระเถระจากนครเวียงจันทร์ชื่อ ญาครูช้าง กรมศิลปากรได้ทำการบูรณะให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงเมื่อปี พ.ศ. 2517 และได้ซ่อมแซมส่วนที่สึกหรออีกหลายครั้ง วัดนี้นอกจากจะมีหอไตรเก่าแก่แล้วยังมีพระพุทธรูปบาทจำลอง ประดิษฐานที่หอพระพุทธรูปบาทไว้ให้สักการบูชาด้วย

ภายในหอพระบาทนั้น มีจิตรกรรมฝาผนังทั้งดงาม เป็นภาพพุทธประวัติและเวสสันดรชาดก แต่การวางภาพพุทธประวัตินั้นต่างจากวัดอื่นตรงที่ด้านหลังพระประธานใกล้รอยพระพุทธรูปเป็นภาพตอนมารผจญ ตรงกันข้ามหรือด้านบนกรอบประตูทางเข้า เป็นภาพพระเวสสันดรชาดก ตอนประทานช้างป่าจัญลาดให้แก่พราหมณ์ ภาพจิตรกรรมที่นี้สันนิษฐานว่า เป็นฝีมือช่างสมัยต้นรัตนโกสินทร์

3.5 วัดแจ้ง

วัดแจ้งตั้งอยู่บริเวณถนนนครบาทตัดกับถนนสรรพสิทธิประสงค์ ในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2431 เป็นวัดที่มีโบสถ์หรือสิมเก่าแก่และมีโครงสร้างสถาปัตยกรรมไทยอีสานสมบูรณ์แบบ ทำด้วยไม้มีลวดลายสวยงาม ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดีและเมื่อ ปี พ.ศ. 2530 โบสถ์หรือสิมวัดแจ้งได้รับรางวัลอนุรักษ์ดีเด่นของภาคอีสาน

3.6 วัดศรีอุบลรัตนาราม

วัดศรีอุบลรัตนาราม เป็นวัดใหญ่ใจกลางเมืองอุบลราชธานี ตั้งอยู่บนถนนอุปราชาข้างศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี ลักษณะเด่นของวัดนี้คือ อุโบสถสร้างแบบเดียวกันกับพระอุโบสถ วัดเบญจมบพิตร เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญคือ พระแก้วมรกต ซึ่งเป็นพระพุทธรูปแบบเชียงแสนหลวงพระบาง พระคู่บ้านคู่เมืองซึ่งอัญเชิญมาจากกรุงศรีสัตนาคนหุตประเทศลาวหลวงพระบาง ประชาธิปไตยประชาชนลาว

วัดนี้เป็นที่ชุมนุมเล่นสงกรานต์ของชาวเมืองอุบลราชธานี

3.7 วัดบูรพาราม

วัดบูรพารามตั้งอยู่ในตัวเมืองอุบลราชธานี พระอาจารย์สีทา ชยเสน เป็นผู้สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2439 พระอาจารย์สีทาท่านนี้มีศิษย์ที่มีชื่อเสียง 4 องค์คือ พระอาจารย์เสาร์กันตสีโล พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์สิงห์ ขันตยาคโม และพระอาจารย์ลี ธมฺมวโร ซึ่งล้วนเป็นชาวอุบลราชธานีทั้งสิ้น และวัดแห่งนี้เคยเป็นที่จำพรรษาของพระอาจารย์ทั้ง 4 รูปนี้

ปัจจุบันวัดนี้เป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อของพระอาจารย์ทั้ง 5 ซึ่งผู้สนใจทางด้านวิปัสสนากรรมฐาน ควรหาโอกาสไปนมัสการรูปหล่อพระอาจารย์และสถานที่จำพรรษาของพระเถระที่สำคัญของภาคอีสาน

3.8 วัดหนองป่าพง

วัดหนองป่าพงเป็นวัดป่าอรัญวาสี อยู่ในเขตอำเภวารินชำราบ ห่างจากตัวอำเภอเพียง 6 กิโลเมตร บริเวณป่าเป็นที่ร่มรื่นมีการจัดระเบียบวัดอย่างเหมาะสม เจ้าอาวาสผู้ก่อตั้งวัดนี้คือ พระโพธิญาณเถระ (ชา สุภทฺโท) เป็นพระวิปัสสนาจารย์สายมหานิกาย ที่ได้รับความเคารพนับถือมากที่สุด

วัดหนองป่าพงนี้มีสิ่งที่น่าสนใจไฝหา นอกจากความร่มรื่นและเป็นระเบียบแล้วได้แก่

1. หอระฆังทรงสูงสถาปัตยกรรมแบบอีสาน
2. อุโบสถวัดที่มีรูปทรงแปลกตา
3. อาคารพิพิธภัณฑสถาน เป็นอาคารขนาดใหญ่สวยงาม ประดับผนังด้วยดินเผาประกอบเป็นเรื่องราวต่าง ๆ มีรูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งขนาดเท่าตัวจริงของพระอาจารย์ชา อยู่ในห้องให้ผู้คนนมัสการ
4. กุฏิท่านพระอาจารย์ชา

วัดหนองป่าพงอยู่ในเขตอำเภวารินชำราบ ห่างจากอำเภอ 6 กิโลเมตรตามทางรถยนต์สายอุบลราชธานี - กันทรลักษ์ เส้นทางหมายเลข 2178 แล้วเลี้ยวขวาเข้าไปอีก 2 กิโลเมตรก็จะถึงวัดหนองป่าพง

3.9 วัดป่านานาชาติ

วัดป่านานาชาติ ตั้งอยู่ที่ตำบลบึงหวาย ห่างจากตัวอำเภอวารินชำราบออกไปประมาณ 10 กิโลเมตร ตามเส้นทางหมายเลข 24 แยกซ้ายมือเข้าสู่เส้นทางหมายเลข 2193 มีป้ายบอกทางเข้าวัดเป็นทางลูกรังประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นวัดสาขาของวัดหนองป่าพง ซึ่งมีชาวต่างประเทศมาอุปสมบทและจำพรรษาอยู่เป็นจำนวนมาก

3.10 วัดภูเขาแก้ว

วัดภูเขาแก้ว ตั้งอยู่บนเนินเขาในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานี 43 กิโลเมตร สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ เป็นผู้ให้มงคลนามว่าวัดภูเขาแก้ว เป็นวัดที่สร้างขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 แต่พระอุโบสถเก่าได้ถูกไฟไหม้จึงมีการสร้างพระอุโบสถใหม่ โดยทำเป็น 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นศาลาการเปรียญ เพื่อใช้ในการนั่งกรรมฐาน ชั้นบนเป็นพระอุโบสถตั้งอยู่ในเรือท้ายเกวียน เรียกว่า “พุทธนาวา” ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบลวดลายดินเผาทั้งหลัง ฝีมือช่างชาวอุบลราชธานี ส่วนล่างตั้งแต่บัวหัวเสาลงมาเป็นลวดลายแบบขอม ส่วนบนตั้งแต่คานฟ้าขึ้นไปเป็นลวดลายไทย ภายในพระอุโบสถมีภาพเขียนแบบนูนสูง เป็นพระธาตุที่สำคัญของประเทศ พร้อมด้วยประวัติอย่างละเอียด เช่น พระธาตุพนม พระธาตุไชยา พระธาตุลำปางหลวง และพระปฐมเจดีย์ ฯลฯ

3.11 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุบลราชธานี

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุบลราชธานี ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานีเป็นอาคารปั้นหยาชันเดียว เดิมเป็นอาคารศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2461 ภายในมีการจัดแสดงเรื่องราวทั้งก่อนประวัติศาสตร์และหลังประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดอุบลราชธานี เป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่มีการจัดระเบียบ วางโบราณวัตถุต่าง ๆ ได้ดีที่สุดในขณะนี้ ซึ่งสิ่งของที่จัดแสดงนำมาจากท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วไปของจังหวัดอุบลราชธานี

4. แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คน

4.1 หาดคูเคื่อ

หาดคูเคื่อ เป็นหาดทรายกว้างริมฝั่งแม่น้ำมูล อยู่ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานี ราว 13 กิโลเมตร เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ บริเวณหาดมีร้านอาหารและแพไม้ไผ่ไว้บริการนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี

4.2 หาดวัดไผ่

หาดวัดไผ่ อยู่ที่ท่าวัดไผ่อำเภอเมืองอุบลราชธานี เป็นเกาะหาดทรายกลางลำแม่น้ำมูลในฤดูแล้งจะมีหาดทรายกว้าง มีต้นไม้ให้ความร่มรื่น เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมืองได้เป็นอย่างดี เมื่ออยู่บริเวณหาดจะมองเห็นทิวทัศน์ได้ตลอดทั้งสองฝากฝั่งแม่น้ำมูล

4.3 ช่องเม็ก

ช่องเม็ก เป็นตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาว อยู่ทางด้านตะวันออก ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานีประมาณ 85 กิโลเมตร มีการจำหน่ายสินค้าหลายชนิด สินค้าไทยเป็นประเภทที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก เสื้อผ้า และของใช้จำเป็นอื่น ๆ ส่วนสินค้าของทางฝั่งลาวเกือบทั้งหมดจะเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและสินค้าของป่า

เส้นทางพรมแดนตรงช่องเม็กเป็นรั้วลวดหนามที่ขึงยาวตลอดแนว ทั้งคนไทยและคนลาวสามารถเดินทางข้ามพรมแดนเพื่อซื้อสินค้ากันได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องทำหนังสือขออนุญาตใด จึงเป็นตลาดการค้าชายแดนที่มีการค้าขายกันอย่างคับคั่ง และด่านพรมแดนแห่งนี้ยังเป็นเส้นทางเปิดสายใหม่สำหรับการท่องเที่ยวสู่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บนเส้นทางสายช่องเม็ก-ปากเซ แขวงจำปาสัก

4.4 เขื่อนสิรินธร

เขื่อนสิรินธร เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่ง บนเส้นทางสายอุบลราชธานีถึงช่องเม็ก ก่อนจะถึงช่องเม็กประมาณ 15 กิโลเมตร โดยตั้งอยู่ทางขวามือ ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานีประมาณ 72 กิโลเมตร

เขื่อนสิรินธรเป็นเขื่อนอเนกประสงค์ ที่ให้ประโยชน์ในเรื่องการชลประทาน การประมง การคมนาคมทางน้ำ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อน และอำนวยประโยชน์ในด้านการผลิตกระแสไฟฟ้า

4.5 แหล่งผลิตเครื่องทองเหลือง (บ้านปะอาว)

แหล่งผลิตเครื่องทองเหลือง (บ้านปะอาว) อยู่ที่ตำบลหนองขอน อำเภอเมืองอุบลราชธานี เป็นหมู่บ้านตัวอย่างงานฝีมือด้านหัตถกรรมเครื่องทองเหลืองอันมีคุณค่าของชาวอุบลฯ มาแต่โบราณ

ระยะทางจากตัวเมืองอุบลฯไปบ้านปะอาว ตามเส้นทางอุบลฯ - อโศกร ประมาณ 17 กิโลเมตรเศษ มีทางแยกเลี้ยวขวาเข้าหมู่บ้านอีกประมาณ 3 กิโลเมตร ทางเข้าหมู่บ้านปูลาดด้วยอิฐ

ผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลืองมีทั้งของเล็กของน้อย เช่น หมากหิ้ง หรือลูกพรวน ไขร์้อยกัน เป็นทองแขวนคอวัวควาย กระดิ่งหรือกระดิ่ง ใช้สำหรับแขวนตามชายคาโบสถ์วิหาร มาจนถึงเครื่องประดับและเครื่องใช้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น ผอบ พาน ถาด ตะบันหมาก เค้าปูน เป็นต้น

4.6 งานประเพณีแห่เทียนพรรษา

งานประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นงานที่สำคัญในประเพณีสิบสองจุไทย ซึ่งชาวอีสานถือมา เป็นเวลาช้านาน ซึ่งจัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 8 โดยคุ้มศรัทธาวัดต่าง ๆ จะหล่อเทียนพรรษาเพื่อนำไปถวายวัดต่าง ๆ จากเทียนธรรมดากลายเป็นเทียนขนาดใหญ่

ต้นเทียนเมืองอุบลราชธานีมี 2 ประเภทคือ ประเภทติดพิมพ์ และประเภทแกะสลัก ประเภทติดพิมพ์คือ หล่อต้นเทียนโล้น ๆ แล้วนำลวดลายประดับอันงดงามที่หล่อแยกต่างหากมาประดับต้นเทียน ส่วนประเภทแกะสลักคือ หล่อต้นเทียนแล้วแกะสลักต้นเทียนนั้นเป็นลวดลายต่างๆ

ปัจจุบันมีการจัดงาน 2 วันคือ ในคำคืนวันอาสาฬหบูชาหรือวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 8 จะมีการนำต้นเทียนมาตั้งประกวดกันที่บริเวณทุ่งศรีเมือง พอรุ่งเช้าวันเข้าพรรษาหรือวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ก็จะมีการแห่เทียนพรรษาไปทั่วเมืองอุบลราชธานี โดยมีเทียนพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนำขบวน และมีการละเล่นพื้นเมืองนำขบวนต้นเทียนแต่ละต้น พร้อมกับมีเทพธิดานางฟ้าประจำต้นเทียน มีการคัดสรรประกวดเทียนพรรษาทั้งประเภทสวยงาม ประเภทความคิดและนางฟ้าประจำต้นเทียน เสร็จแล้วก็แห่เทียนไปถวายวัดต่าง ๆ ในตอนเย็น เป็นอันเสร็จงานบุญแห่เทียนพรรษา

ทุกปีในงานบุญแห่เทียนพรรษาที่จังหวัดอุบลราชธานี จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เดินทางมาร่วมงานบุญนี้อย่างล้นหลาม นับเป็นงานประเพณีที่จัดยิ่งใหญ่ที่สุดในรอบปี

9. พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากจนกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือและยกย่องเทิดทูนพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งแห่งชีวิต เป็นวิถีชีวิตที่ดำเนินต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาช้านาน ระเบียบวัฒนธรรมของชาติไทยแทบทั้งหมด มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา

อุบลราชธานี เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีวิถีชีวิตแนบแน่นมาดัดพระพุทธศาสนา ชาวอุบลราชธานีมีศรัทธาปสาทะต่อพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้ามาเป็นเวลานาน ชาวอุบลราชธานี มีชีวิตผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งแนบแน่นทั้งในส่วนของปริยัติและปฏิบัติ จนมีคำกล่าวซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยแพร่หลายว่า “อุบลเมืองนักปราชญ์” หมายถึง ความเป็นปราชญ์ที่ได้รับมาจากพระพุทธศาสนานั้นเอง

พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญประการหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี การที่จะศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีให้ละเอียดลึกซึ้ง โดยปราศจากการศึกษาพระพุทธศาสนาในจังหวัดอุบลราชธานี ข่อมือว่าการศึกษาขาดข้อมูลที่สำคัญยิ่ง วัดวาอารามโบสถ์ ศาลาการเปรียญ หอไตร การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสงบ การเคารพผู้ใหญ่อารักใคร่ปรองดองในหมู่ญาติ ประเพณีการบวช กลอนลำ เป็นต้น ล้วนแสดงถึงอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อชาวจังหวัดอุบลราชธานี แม้กระทั่งตัวหนังสือที่ใช้เขียนอ่านของชาวจังหวัดอุบลราชธานี ก็มีลักษณะเฉพาะที่เรียกว่า ตัวธรรม ตัวไทยน้อย

ตัวธรรม พระสงฆ์ใช้จารึกและเล่าเรียน เพราะถือว่าเป็นภาษาสูง ใช้จารึกและเล่าเรียน มนต์น้อย มนต์กลาง ปกฏโมกข์ เป็นต้น

ตัวไทยน้อย คฤหัสถ์ใช้จารึก เล่าเรียน เพราะถือว่าเป็นภาษาของชาวบ้าน ใช้จารึกศึกษาเล่าเรียนหนังสือก้อม นิทาน กาถา เป็นต้น

จังหวัดอุบลราชธานีในอดีตที่ไม่ไกลนัก เป็นศูนย์กลางศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พระสงฆ์จากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคอีสานที่ต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาจะมุ่งหน้ามาสู่จังหวัดอุบลราชธานีจะมียกเว้นอยู่บ้างบางจังหวัด ที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร เช่น นครราชสีมา ชัยภูมิ จึงจะเดินทางเข้ากรุงเทพมหานครเพื่อศึกษาพระพุทธศาสนา

การศึกษาวิจัยองค์ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดอุบลราชธานีด้านพระพุทธศาสนานั้น ได้แบ่งหัวข้อศึกษาออกเป็น 6 ระยะ ได้แก่

1. พระพุทธศาสนาเริ่มแรกเข้าสู่เมืองอุบลราชธานี
2. พระพุทธศาสนาที่ได้รับรูปแบบจากล้านช้าง
3. พระพุทธศาสนาที่ได้รับรูปแบบจากกรุงเทพฯ

4. พระพุทธศาสนาสมัยก่อตั้งธรรมยุติกนิกาย

5. พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

1. พระพุทธศาสนาเริ่มแรกเข้าสู่เมืองอุบลราชธานี

ก่อนตั้งเมืองอุบลราชธานี ดินแดนแห่งนี้มีมนุษย์อาศัยอยู่มาเป็นเวลาช้านานแล้วประชาชนที่อาศัยอยู่ในดินนี้ได้รับวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็น 2 ระยะด้วยกันคือ

ระยะที่ 1 พระพุทธศาสนาสมัยเสมาหิน

ระยะที่ 2 พระพุทธศาสนาสมัยลังกาวงศ์

ระยะที่ 1 พระพุทธศาสนาสมัยเสมาหิน

ร่องรอยทางวัฒนธรรมของชุมชน ก่อนประวัติศาสตร์เมืองอุบลราชธานี ได้มีปรากฏ และสืบต่อมาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ หลักฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ เสมาหิน เสมาหินมีอยู่กระจายแถบบริเวณกลุ่มแม่น้ำชีถึงลุ่มแม่น้ำมูล

สันนิษฐานกันว่า พุทธศาสนาแผ่เข้ามาจากลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเข้าสู่ศรีเทพ ในลุ่มน้ำป่าสัก แล้วผ่านไปตามลุ่มน้ำชีเข้าสู่เขตอุบล เสมาหินยอมรับกันว่าสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา เสมาหินบางหลักในภาคอีสานจารึกอักษรเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและมีพระพุทธรูปอยู่ด้วยกัน บางหลักจำหลักลอยกลายเป็นสถูปหรือพุทธประวัติ เสมาที่จำหลักรูปวงกลมคล้ายธรรมจักรสลักอยู่ตอนบนของเสมา เป็นลักษณะเฉพาะมีอยู่ในเขตจังหวัดอุบลราชธานีและยโสธรเท่านั้น (เท่าที่พบได้ในขณะนี้)

หลักฐานสำคัญที่แสดงถึงการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนาในเมืองอุบลราชธานี (ในขณะนั้น) ก็คือเสมาหินซึ่งมีปรากฏในสถานที่หลายแห่งด้วยกัน ที่สำคัญได้แก่

ลุ่มน้ำเซบาย แยกจากลำน้ำชีเป็นที่รายลุ่มอยู่ในเขตอำเภอคำเขื่อนแก้ว และอำเภอเขื่องใน ปรากฏชุมชนโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายถึงสมัยต้นประวัติศาสตร์ มีเสมาปักเขตศักดิ์สิทธิ์หลายหลัก ซึ่งสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาเพราะมีจารึกและพระพุทธรูปปะปนอยู่ตรงเหนือเนินดินที่พบเสมาหิน เสมาบาลกลุ่มที่ บ้านนาหมอน้ำ จังหวัดอำนาจเจริญ สลักลอยลายนูนต่ำที่ฐานเป็นรูปดอกไม้ หม้อน้ำและวงกลมคล้ายธรรมจักร บรรดาเสมาเหล่านี้มีอายุประมาณไม่น้อยกว่าพุทธศตวรรษที่ 12-13

ลุ่มน้ำเซบก มีเสมาบ้านไผ่ใหญ่อำเภอม่วงสามสิบ นอกจากเสมาแล้วก็มีพระพุทธรูปสมัยทวาราวดี เสมาหินทรายขนาดใหญ่พบที่ชุมชนโบราณบ้านพระโธจน์อำเภอม่วงสามสิบ

พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่เมืองอุบลราชธานี สมัยเสมาหิน มีข้อสังเกตดังนี้

1. เมืองอุบลราชธานีอยู่ในเส้นทางที่พระพุทธศาสนาจากเมืองในลุ่มแม่น้ำชีเข้ามา
2. คตินิยมในการสลักรูปหม้อน้ำบนใบเสมา ซึ่งยอมรับกันว่าเป็นรูปแบบศิลปกรรมเฉพาะของเสมาหินในเขตพื้นที่เมืองอุบลราชธานี
3. จากการเทียบเคียงอายุ เสมากับศิลปวัตถุที่พบในแหล่งเดียวกัน เช่น ภาชนะดินที่ใช้ในประเพณีเผาศพ ชิ้นส่วนลวดลายแบบเงินละที่สลักประกอบอยู่ เช่น เสมาวัดโพธิ์ศิลา บ้านเปือย หัวดงและบ้านโพนเมือง ทำให้สันนิษฐานว่า พระพุทธศาสนาเข้ามาเมืองอุบลราชธานี ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-13 (ก่อนการตั้งเมืองอุบล)
4. หลักฐานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ค้นพบมีความเกี่ยวข้องกับชุมชนเป็นส่วนใหญ่ และชุมชนเหล่านี้ก็นับถือพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

จากข้อสังเกตทั้ง 4 ประการนี้ จะเห็นได้ว่า พระพุทธศาสนาเข้ามาและมีความเจริญรุ่งเรืองต่อเนื่องก่อนการตั้งเมืองอุบลราชธานี

ระยะที่ 2 พระพุทธศาสนาสมัยลังกาวงศ์

พระพุทธศาสนาลังกาวงศ์ ได้เจริญมั่งคั่งที่นครจำปาศักดิ์โดยท่านเจ้าราชครูโพนสะเม็ก (ท่านพระครูชีห้อม) นำมาเผยแพร่

อาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองในขณะนั้นและมีความเกี่ยวพันทางญาติวงศ์มี 3 อาณาจักรด้วยกัน คือ

1. อาณาจักรศรีสัตนาคนหุตล้านช้างร่มขาว หลวงพระบาง มีเมืองหลวงพระบางเป็นเมืองหลวง
2. อาณาจักรศรีสัตนาคนหุตล้านช้างเวียงจันทร์มีเมืองเวียงจันทร์เป็นเมืองหลวง
3. อาณาจักรนครจำปาศักดิ์ มีเมืองกาลจำบากนาคบุรีศรีเป็นราชธานี

ท่านเจ้าราชครูโพนสะเม็ก จำพรรษาอยู่ในนครเวียงจันทร์ ได้รับความเคารพนับถือจากชาวเวียงจันทร์เป็นอันมากและมีศิษยานุศิษย์เป็นจำนวนมากเช่นกันท่านเจ้าราชครูโพนสะเม็ก ทนสภาวะยุ่งยากในการปกครองในนครเวียงจันทร์ไม่ไหวจึงได้นำศิษยานุศิษย์ออกจากนครเวียงจันทร์เผยแพร่พระพุทธศาสนา (พระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์) ไปตามเส้นทางนครจำปาศักดิ์ จนถึงเมืองบันทายเพชรประเทศเขมรแล้วย้อนกลับขึ้นมานครจำปาศักดิ์อีก ชาวลาว ชาวข่าได้ยอมรับพระพุทธศาสนาเป็นสรณะ ชุมชนนครจำปาศักดิ์ขณะนั้น รวมบริเวณเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีด้วย (ขณะนั้นยังไม่เกิดจังหวัดอุบลราชธานี)

ชุมชนในขณะนั้น เป็นชุมชนขนาดเล็ก ๆ แต่ละชุมชนมีหัวหน้าปกครองชุมชนตั้งอยู่ไม่ห่างกันนัก เมื่อมีชุมชนขึ้นก็มักจะสร้างวัดในชุมชนด้วย พระสงฆ์มีหน้าที่อบรมสั่งสอนชาวบ้านให้ตั้งตนอยู่ในกรอบศีลธรรม นอกเหนือจากนี้ยังมีอำนาจชี้ขาดคดีความของชาวบ้านอีกด้วย พระสงฆ์จึงดูเหมือนมีอิทธิพลต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ชุมชนเองก็ตั้งพระ ถวญพระหากพระปฏิบัติผิดไปจากพระธรรมวินัยจนเกิดความเสียหายแก่ชุมชนและแก่พระศาสนา

ระเบียบประเพณี การนับถือพระพุทธศาสนา เป็นแบบลังกาวงศ์ วัดมีหน้าที่จัดการศึกษา การจัดการศึกษาจัดตามความเหมาะสมของวัดและชุมชน ส่วนใหญ่เน้นการอบรมจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม

2. พระพุทธศาสนาที่ได้รับรูปแบบจากล้านช้าง (พระครองลาว)

ก่อนตั้งเมืองอุบลราชธานี ชุมชนแถบนี้ก็คือชุมชนซึ่งอยู่ในอาณาเขตของนครจำปาศักดิ์ ประชาชนส่วนใหญ่ได้แก่ ชาวลาวที่ได้ติดตามท่านเจ้าราชครูโพนสะเม็กมานั่นเอง ภายหลังตั้งนครจำปาศักดิ์ประชาชนที่อพยพติดตามท่านเจ้าราชครูโพนสะเม็กก็ได้แยกย้ายไปอยู่อาศัยทำมาหากินในที่ต่าง ๆ

หลักฐานการก่อตั้งชุมชน ไทย-ลาว พบจากตำนานพื้นบ้าน เช่น ตำนานเมือง พนานิคม ตำนานบ้านชีทวน เราอาจจะมองพระพุทธศาสนาในรูปแบบของล้านช้างได้จาก

2.1 ศาสนวัตถุศาสนสถาน

ศาสนวัตถุที่พบเห็นเป็นรูปแบบของล้านช้าง เช่น พระเหลาเทพนิมิตพระเจ้าใหญ่องค์ดีวัดบ้านปากแซง พระแก้วบุษราคัม วัดศรีอุบลรัตนารามพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงวัดมหาวนาราม เป็นต้น

2.2 การปกครอง

การปกครองพระสงฆ์ได้รับเอารัทธิธรรมเนียมการจัดสมณศักดิ์ของล้านช้าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 ชั้น ดังนี้

สำเร็จ

ชา

กู

ฝ่าย

ค่าน

หลักคำ

ลูกแก้ว

ยอดแก้ว

สำหรับหัวเมืองอีสานมีเฉพาะ

สำเร็จ

ชา

กู

ฝ่าย

ด้าน

หลักคำ

ชั้นลูกแก้วยอดแก้วไม่มีในหัวเมืองอีสาน เพราะเป็นสมณศักดิ์ชั้นสูง เทียบเท่าสังฆราชและรองสังฆราช สำเร็จ ชา เป็นตำแหน่งฝ่ายปฏิบัติ ทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนความรู้ ฝ่าย ด้านหลักคำ เป็นตำแหน่งทางการปกครอง หลักคำ เป็นตำแหน่งประมุขสงฆ์ ด้าน ปกครองในแขวง ฝ่าย ปกครองในหมวด

2.3 การศึกษา

การศึกษาพระสงฆ์ใช้รูปแบบจากล้านช้างโดยแบ่งออกเป็นการศึกษาท่อง

1. สวดมนต์
2. มูลกิจจาบ
3. พระวินัย 5 คัมภีร์
4. ธรรมบท
5. ทศชาติ
6. มงคลทีปนี
7. วิสุทธิมรรค
8. อภิธัมมัตถสังคหะ

ตัวหนังสือที่ใช้เขียนใช้อ่านมีลักษณะพิเศษเฉพาะ คือ ตัวธรรม และ ตัวไทยน้อย ตัวธรรมพระสงฆ์ใช้ศึกษาเล่าเรียนคำสั่งสองของพระพุทธเจ้า กล่าวคือ พระไตรปิฎกได้แก่ พระสูตร พระวินัย และพระอภิธรรม ตัวไทยน้อย คฤหัสถ์ใช้ศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาการต่าง ๆ เช่น หนังสือก้อม หนังสือผูก หนังสือมัดที่เป็นนิทาน เช่น กาพย์เกษ ศรินมโนราห์ เวทย์มนต์ ถาคา ตำรายา เป็นต้น

3. พระพุทธศาสนาที่ได้รูปแบบจากกรุงเทพฯ (พระครองไทย)

ระยะนี้พระสงฆ์จากจังหวัดอุบลราชธานีได้ไปศึกษาเล่าเรียน พระพุทธศาสนาที่กรุงเทพฯ พระสงฆ์รูปที่สำคัญที่น่ารูปแบบวัฒนธรรม พระพุทธศาสนาจากกรุงเทพฯ ก็คือ พระอริยวงศญาณ ญาณวชิโรดม (สุ่ย) เราสามารถจะมองพระพุทธศาสนาในสมัยนี้ใน 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ศาสนวัตถุศาสนสถาน

ศาสนวัตถุ ศาสนสถานมักจะเป็นสถาปัตยกรรมแบบกรุงเทพ หรือสถาปัตยกรรมแบบกรุงเทพผสมกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น เช่น หอไตรวัดทุ่งศรีเมือง โบสถ์วัดทุ่งศรีเมือง ลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมไทย มีหลังคาทรงไทย ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปจำลองมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับพุทธประวัติ ทศชาติและวิถีชีวิตของชาวบ้านในขณะนั้น

3.2 การปกครองสงฆ์

การปกครองสงฆ์ ยังรักษารูปแบบการปกครองแบบล้านช้างแต่ในระยะนี้พระอริยวงศาจารย์ญาณวิมลอุบลสังฆปาโมกข์ได้รับแต่งตั้งจากกรุงเทพมณฑลศักดิ์แบบไทย เป็นเจ้าคณะเมืองปกครองอุบลโดยมีศูนย์กลางพระศาสนา และการปกครองสงฆ์อยู่ที่วัดมณีวนาราม (วัดป่าน้อย)

พระอริยวงศาจารย์ได้กระจายการปกครองโดยมอบอำนาจในการบริหาร และ การศึกษาให้พระสงฆ์ที่มีความสามารถดูแลทั้งในเขตเมือง และนอกเมือง ที่เรียกว่า เจ้าสำนักเรียนจะมีอำนาจปกครอง จัดการศึกษาในสำนักเรียนนั้น ๆ

การกระจายอำนาจทางปกครองและการศึกษาได้นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของการศึกษาด้านปริยัติเป็นอันมาก สำนักเรียนมูลกัจจายย์ วัดมณีวนารามวัดหลวงเป็นต้น ได้รับการยอมรับว่าเป็นสำนักเรียนที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในเขตเมืองสำนักเรียนบ้านไผ่ใหญ่ สำนักเรียนบ้านเทิงใหญ่ บ้านหนองหลัก บ้านสร้างถ่อ เป็นต้นเป็นสำนักเรียนที่มีชื่อเสียงนอกเขตเมือง

3.3 การศึกษา

การศึกษาของพระสงฆ์ในยุคนี้ คັນถุระเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดพระสงฆ์ในภาคอีสานที่ใครต่อการศึกษาต่างมุ่งหน้ามาสู่อุบล กล่าวกันว่า สำนักเรียนบ้านไผ่ใหญ่ขณะนั้น มีพระสงฆ์มาศึกษาเล่าเรียนจำนวนหลายร้อย เสียงพระท่องบ่นมูลกัจจายย์ ระฆังไปทั่วพื้นอาราม แสงตะเกียงส่องสว่างทั้งคืน ในด้านวิปัสสนาธุระในขณะนั้น ทั้งคันถุระและวิปัสสนาธุระมิได้แยกออกจากกัน การเจริญสมาธิบำเพ็ญวิปัสสนาถือเป็นภารกิจของพระสงฆ์ทุกรูป แม้แต่พระอริยวงศาจารย์เองกลางคืนก็ออกไปนั่งสมาธิเจริญวิปัสสนาที่บริเวณชายทุ่งศรีเมือง (วัดทุ่งศรีเมืองขณะนี้) เป็นประจำ เมื่อเวลาหยุดภาคคันถุระช่วงหน้าแล้ง พระอาจารย์ และลูกศิษย์ก็จะพากันออกธุดงค์หรือที่รู้จักกันว่ารุกขมูล ออกหาความวิเวก พักตามป่าเขา ถ้ำ เหว การศึกษาของพระสงฆ์ในระยะนี้จึงมีสิ่งปริยัติและปฏิบัติ

4. พระพุทธศาสนาสมัยก่อตั้งธรรมยุติกนิกาย (พระครองมอญ)

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดแรกของภาคอีสานที่พระสงฆ์ธรรมยุติกนิกายตั้งมั่นและต่อมาก็ได้ขยายสาขา สร้างวัดทั้งในเมืองและนอกเมืองขึ้นหลายวัดสุปฏิญนารามวรวิหารเป็นวัดแรกในรายธรรมยุติกนิกาย ต่อมาพระสงฆ์ที่สำคัญ ๆ ในรายธรรมยุติกนิกายก็ได้ขยายครอบคลุมไปทั้งภาคอีสาน เราอาจจะมองพระพุทธศาสนาในยุคนี้ดังนี้

4.1 ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน

ศาสนวัตถุ ศาสนสถานเป็นลักษณะแบบไทย บางแห่งก็ผสมคล้ายแบบยุโรป เช่น โบสถ์ วัดสุปฏิหารามวรวิหาร โบสถ์วัดศรีอุบลรัตนาราม จึงออกแบบมาจากโบสถ์วัดเบญจมบพิตร

4.2 การปกครอง

สมัยแรกการก่อตั้งธรรมยุติกนิกาย มีการปกครองร่วมกันทั้งสองนิกาย มีเจ้าคณะรูปเดียวกัน พระเถระชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายธรรมยุติกนิกายรูปแรกก็ล้วนแต่เป็นพระสงฆ์มหานิกายมาก่อน ปัญหาเรื่องนิกายแม้จะมีบ้างแต่ก็ไม่รุนแรงจนถึงขั้นสงครามศาสนา

4.3 การศึกษา

การศึกษาระยะนี้มีการเรียนนักธรรม บาลี และภาษาไทย และเมื่อมีการเรียนภาษาไทย (ภาษาไทยกรุงเทพ) ได้ทำให้องค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมอุบลราชธานี ค่อยเสื่อมสูญไปเรื่อย ๆ คือ ตัวอักษรธรรมและอักษรไทยน้อย ตัวอักษรในสากลพิภพถือกันว่าเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญ แสดงถึงความศิวิไลซ์ของประเทศชาตินั้น ๆ

ตัวอักษรธรรมและอักษรไทยน้อยค่อย ๆ เสื่อมสูญ อันเนื่องมาจากเจตนาอันแรงกล้าของผู้ปกครองที่จะให้ผู้คน ลด ละ เลิก เรียนอักษรธรรมอักษรไทยน้อยให้มาสนใจ ตัวอักษรไทย จากกรุงเทพเพียงอย่างเดียว

การศึกษาภาษาไทยในระยะนี้ ได้แพร่กระจายไปยังสำนักเรียนต่าง ๆ ทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมือง และเลยมุ่งจนถึงนครจำปาศักดิ์

5. พระพุทธศาสนาสมัยปฏิรูปการปกครอง

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงอาศัยพระสงฆ์จัดการศึกษาให้ขยายไปสู่หัวเมือง และเพื่อนำคนที่รู้ภาษาไทยมาใช้ในราชการ

5.1 ศาสนวัตถุศาสนสถาน

ศาสนวัตถุและศาสนสถานในจังหวัดอุบลราชธานี จึงเป็นรูปแบบไทย ๆ อุโบสถ์ แทบทั้งหมดเป็นรูปแบบไทย ๆ

5.2 การปกครอง

มีการจัดการปกครองแบ่งออกเป็นเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะเมือง ได้มีการวางระเบียบการปกครองออกเป็นหมวดหมู่ให้รัดกุม มีพระราชบัญญัติลักษณะปกครองสงฆ์ ร.ศ.121 (พ.ศ.) 2445 ออกมาใช้บังคับเป็นฉบับแรก

5.3 การศึกษา

การศึกษาของพระสงฆ์จังหวัดอุบลราชธานี ยังยึดการศึกษาปริยัติธรรมทั้งบาลีและนักธรรมเหมือนเดิม การเรียนภาษาไทย ยังเป็นเรื่องจำเป็นทั้งนี้โดยมุ่งสนองความต้องการของส่วนกลางเป็นหลัก

6. พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

6.1 ศาสนวัตถุศาสนสถาน

รูปแบบสถาปัตยกรรมของศาสนวัตถุศาสนสถานยึดแบบสถาปัตยกรรมไทยเป็นหลัก บางแห่งก็ยึดการใช้สอยเป็นหลัก เช่น โบสถ์วัดหนองป่าพง

6.2 การปกครอง

การปกครองพระสงฆ์จังหวัดอุบลราชธานี ยึดพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เป็นหลักในการปกครอง

6.3 การศึกษา

จังหวัดอุบลราชธานีการศึกษาโดยภาพรวมของพระสงฆ์ น่าจะแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย

1. ฝ่ายคันถธุระ

- 1) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
- 2) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกนักธรรม
- 3) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
- 4) การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย มี 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานีตั้งอยู่ที่วัดมหาวนาราม

2. ฝ่ายวิปัสสนาธุระ

กล่าวได้ว่าจังหวัดอุบลราชธานี มีพระสงฆ์ที่เจริญวิปัสสนาและเป็นพระวิปัสสนาจารย์มาเป็นเวลาช้านาน สมเด็จหรือสำเร็จจนเป็นปรมาจารย์ทางวิปัสสนาที่มีศิษย์ทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขง อาจารย์มั่นภูริทัตโต อาจารย์ชา สุภัทโท ก็เป็นพระวิปัสสนาจารย์ที่มีชื่อเสียงมากปัจจุบันวัดหนองป่าพงเป็นสำนักวิปัสสนาที่ยิ่งใหญ่มีสาขาทั้งในและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

พระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งของชาวอุบลเป็นวิถีชีวิตของชาวอุบลมาเป็นเวลาช้านาน ฮิตสิบสองเป็นวิถีชีวิตที่มาจากพระพุทธศาสนา ความคงแก่เรียน ความมั่นคงแก่กล้าในการปฏิบัติของพระเถระานุเถระชาวเมืองอุบลยุคท่านเจ้าพระอริยวงศาจารย์ญาณวิบูลอุบลสังฆปาโมกข์ ได้ส่งผลให้อุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาที่สำคัญของภาคอีสาน ความเป็นปราชญ์ของชาวอุบลเกิดมาจากการเรียนรู้ การปฏิบัติ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา จนได้รับนามมงคลว่า “อุบลเมืองนักปราชญ์” จนถึงปัจจุบัน

10. การสื่อสารและการคมนาคม

10.1 การสื่อสาร

สภาพชนบทจังหวัดอุบลราชธานีที่มองเห็นเด่นชัด คือ ความขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ชีวิต เช่น ถนนหนทาง คมนาคม ไฟฟ้า และเครื่องประเทืองอารมณ์ที่เป็นวัสดุสิ่งของรวมทั้งสื่อสารมวลชน และตัวการอันก่อให้เกิดความบันเทิงและเกิดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงสังคมในบรรดาสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี วิทยุเป็นสื่อสารมวลชนที่แพร่หลายที่สุดในสังคมชนบท ชาวชนบทมีเครื่องรับวิทยุมากขึ้น แต่ไม่อาจหาตัวเลขทางสถิติมาอ้างถึงได้จากการศึกษาทำให้ทราบว่าเครื่องรับวิทยุมีในอัตราประมาณร้อยละ 70 % ของจำนวนครัวเรือนและอาจจะมากกว่าอัตรานี้ในหมู่บ้านที่มีชาวบ้านมีฐานะดี ชาวอุบลราชธานีโดยเฉพาะในสังคมชนบทนิยมฟังวิทยุเพื่อความบันเทิงโดยไม่เลือกเวลาแม้แต่ขณะทำงานในไร่นา เช่น คำนานา เกี่ยวข้าว ลอกปอ เลี้ยงสัตว์ เลื่อยไม้และเผาถ่านก็ยังนำวิทยุไปฟังด้วย จากการศึกษาพบว่า เครื่องรับฟังวิทยุที่ชาวบ้านมีมากที่สุด คือ ขนาดกระเป๋าหิ้วใช้ถ่านไฟฉายน้อยก้อนราคาไม่แพงนัก คือ ตั้งแต่ราคาเครื่องละ 150 บาท ขึ้นไป เครื่องรับราคาถูกนี้สามารถรับฟังได้ชัดเจนดี โดยไม่ต้องใช้สายอากาศภายนอก การใช้และรักษาง่าย ประหยัด ดังนั้นจากการศึกษาจึงสรุปได้ว่า ชาวบ้านมีความสามารถที่จะมีเครื่องรับวิทยุได้โดยทั่วไป เช่นเดียวกับการมีเสื้อผ้า หรือของใช้อื่น ๆ ในครอบครัว

สื่อสารมวลชนชนิดอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในจังหวัดอุบลราชธานีในอันดับรองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น แต่เมื่อเทียบกับวิทยุแล้ว สิ่งพิมพ์ที่เรียกว่า หนังสือพิมพ์เหล่านี้มีน้อยมาก (เอาข้อมูลวิทยุผู้จัดรายการกับหนังสือพิมพ์แทรก) อาจกล่าวได้ว่าชาวชนบทแทบจะไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเลย จะมีบ้างก็ที่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในเขตในและนอกเมือง บ้านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือตามหมู่บ้านใหญ่ ๆ ที่มีทางคมนาคมสะดวก จากการศึกษาและสังเกต เมื่อคิดโดยรวมแล้ว หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ยังไม่สามารถเข้าถึงชนบท ด้วยเหตุผลสำคัญคือ ประชาชน ไม่มีนิสัยรักการอ่าน ประกอบกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ไม่ทันเหตุการณ์ ไม่น่าสนใจ จำนวนพิมพ์ที่น้อย

สื่อสารมวลชนอันดับต่อมา คือ ภาพยนตร์ที่ช่วยให้ชาวบ้านในชนบทได้รับรู้เรื่องราวของสังคมที่อยู่ห่างออกไป รวมทั้งได้รับความบันเทิง แต่ไม่ค่อยจะมีบ่อยครั้งทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น ในชุมชนที่เป็นหมู่บ้านธรรมดา ซึ่งอยู่ริมเส้นทางหลวงแผ่นดินจะมีภาพยนตร์จากพ่อค้า ไปฉายให้ชมโดยเก็บค่าดูและเพื่อโฆษณาสินค้าหรือขายในเทศกาลต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่า การชมภาพยนตร์ของหมู่บ้านริมทางเหล่านี้ปีละไม่เกิน 10 ครั้ง

โทรทัศน์สามารถรับได้ทั่วจังหวัด ในปัจจุบันชาวบ้านมีศักยภาพในการที่มีโทรทัศน์ประจำครัวเรือนอยู่ในอัตราร้อยละ 80 เว้นแต่ในหมู่บ้านที่ห่างไกลปราศจากไฟฟ้า สรุปว่า สื่อสารมวลชน ซึ่งมีแหล่งกำเนิดอยู่ในตัวจังหวัดสามารถแพร่ออกสู่ชนบทได้น้อย เพราะปัญหาในหลาย ๆ ด้าน อาทิเช่น ปัญหาด้านการศึกษาของประชาชน ปัญหาคุณภาพของสื่อสารมวลชน ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านการคมนาคม เป็นต้น

วิทยุกระจายเสียงกับชาวอุบลราชธานี

ในชุมชนใหญ่ เช่น ในตัวจังหวัด ประชาชนมีเครื่องรับวิทยุกันมาก บางครอบครัวอาจมีมากกว่า 1 เครื่อง ส่วนในชนบท ยังอาจมีไม่ครบทุกครัวเรือน ทั้งนี้ก็มีใช้เพราะความสามารถในการซื้อแต่อย่างเดียว แต่เป็นเพราะความรู้สึกที่ว่าวิทยุเป็นสิ่งจำเป็นหรือไม่อีกด้วย คนแก่หรือผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวมักเห็นวิทยุเป็นสิ่งเพื่อความบันเทิงเป็นของฟุ่มเฟือยจึงไม่ซื้อใช้ ที่ซื้อนั้นเป็นความต้องการของคนรุ่นใหม่ในหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้นำทางความคิด แต่ปัญหานี้ถูกขจัดไปได้บ้างเมื่อมีหอกระจายข่าวหมู่บ้านจากการศึกษาชาวอุบลราชธานี ใช้ประโยชน์จากวิทยุ 2 ประการ คือ ฟังหมอลำและเพลงลูกทุ่ง สองฟังผลการออกผลากินแบ่ง พฤติกรรมการฟังวิทยุมักจะเปิดเครื่องรับดัง ๆ ให้ได้ยินกันทั่ว มักจับกลุ่มกันฟังเมื่อมีรายการสำคัญ สำหรับรายการข่าวสาระหรือสารคดีได้รับความสนใจพอสมควรในปัจจุบัน เว้นแต่บางรายการที่ผู้จัดมีลีลาการพูดที่น่าฟัง หรือเสนอรายการเป็นภาษาท้องถิ่น หรือจัดรายการประกอบเพลง ส่วนรายการข่าวได้รับความสนใจน้อยโดยเฉพาะข่าวต่างประเทศ ข่าวในประเทศ ข่าวท้องถิ่นและข่าวชาวบ้าน ส่วนข่าวอาชญากรรมได้จากหน้าหนังสือพิมพ์ รองลงมารายการบันเทิงอื่น ๆ ทั้งนี้สรุปจากการสังเกตจากผู้จัดรายการวิทยุและผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและการสอบถามชาวจังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเมืองและกลุ่มชนบท ส่วนมากเมื่อถึงเวลาถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย สำนักประชาสัมพันธ์เขต 2 จังหวัดอุบลราชธานี ชาวบ้านมักปิดเครื่องรับวิทยุเพื่อที่จะพักเครื่องเอาแรงไว้สำหรับรายการหมอลำในชั่วโมงต่อไป

หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ กับชาวอุบลราชธานี

ในปัจจุบันการอ่านได้รับความสนใจบ้างแล้ว โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ (ส่วนกลาง) แต่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ด้วยสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้นยังเข้าไปไม่ถึงชาวบ้าน จากการสำรวจการอ่านหนังสือพิมพ์ของชาวอุบลราชธานี พบว่า ชาวบ้านรู้จักหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ และ มติชน มากที่สุด เรื่องที่อ่านกันมากคือ ข่าวอาชญากรรม ข่าวดารากาพย์ยนตร์ ข่าวนักการเมืองท้องถิ่นของเขา ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือและหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านของหน่วยงานการศึกษาทำให้ประชาชนสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น โดยส่วนนี้เริ่มจากชาวบ้านอ่านออกเขียนได้แล้ว ขยายวงออกไปยังคนทั่วไป ประชาชนสนใจอ่านหนังสือพิมพ์มาก แม้หนังสือพิมพ์เก่าหรือสิ่งพิมพ์เก่าภาชนะบรรจุของในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้ขอบริจาคหนังสือและหนังสือพิมพ์เก่า เช่น สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี สนอ. บริษัทโตโยต้ามอเตอร์จังหวัดอุบลฯ เป็นต้น ขอรับบริจาคหนังสือเก่าเหล่านี้ไปให้หมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง สำหรับสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่มีในชนบทก็เป็นเอกสาร ประเภทหนังสือเล่มเล็ก ๆ และแผ่นป้ายโฆษณาหน่วยงานราชการที่เชิญชวนให้ปรับปรุงหรือสร้างลักษณะนิสัยหรือแจ้งความประสงค์ทางการเมือง สื่อเหล่านี้ได้รับความสนใจน้อยเพราะเรื่องราวไม่สนุก ไม่น่าสนใจ ห่างไกลจากชีวิตจริง หันกลับมามองหนังสือพิมพ์ พฤติกรรมหนึ่งของชาวชนบท โดยเฉพาะอุบลฯ พบว่า เชื่อว่าสิ่งตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เป็นเรื่องจริง เชื่อถือได้ แม้บางครั้งข้อเขียนที่เป็นความเห็นของบุคคลก็กลายเป็นเรื่องจริงจึงสำหรับชาวบ้านที่อ่าน เช่นเดียวกับการฟังวิทยุ พฤติกรรมของชาวบ้านยังต้องการวิจารณ์งานในการไต่ตรองสิ่งที่ได้รับจากหนังสือพิมพ์มากขึ้น

ตามที่ได้กล่าวถึงสภาพของสื่อสารมวลชนในจังหวัดอุบลราชธานี จะเห็นว่าบุคคลเหล่านี้ นั้นจำเป็นต้องยอมรับสิ่งที่สื่อสารมวลชนในจังหวัด หรือส่วนกลางได้เสนอให้แกเขาอย่างไม่มีทางเลือก นอกจากทางอื่นทางเดียวก็คือการไม่เปิดรับเอาเสียเลย เช่น ไม่เปิดวิทยุฟังหรือไม่อ่านอะไรเลย

สรุปการสื่อสารมวลชนในจังหวัดอุบลราชธานี

1) สื่อสารมวลชนจัดขึ้นโดยคนในเมืองย่อมมีลักษณะความคิด วิธีการเป็นของคนในเมืองที่ได้รับการศึกษาว่าคนในท้องถิ่น

2) วิทยุกระจายเสียงถูกควบคุมรายการโดยนายทุนโดยปริยาย การจัดรายการจึงเป็นเพื่อประโยชน์ของนายทุน โดยเอาความบันเทิงไปแลกกับการขายสินค้าของบริษัท ข่าวทางวิทยุส่วนใหญ่เป็นข่าวของบุคคลในกรุงเทพฯ และกลุ่มข้าราชการพ่อค้าในตัวจังหวัดเท่านั้น มีข่าวสารของคนในชนบทน้อย วิธีการเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ทางวิทยุ มักจะเป็นไปในรูปของทางราชการมีแบบแผนไม่ค่อยเป็นกันเองกับผู้ฟัง

3)หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ การเสนอข่าวโดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง ซึ่งมีมากแพร่หลายเป็นประจำทุกวัน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวของคนกรุงเทพฯหรือส่วนกลางถึงแม้จะมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ก็จะออกข่าวบุคคลสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้ว อาทิเช่น การออกข่าวผู้ว่าราชการจังหวัด , นายกเทศมนตรี , ผู้กำกับการตำรวจ ข่าวเศรษฐกิจของพ่อค้าในจังหวัดก็จะกลายเป็นที่ไม่น่าสนใจสำหรับชาวบ้าน วารสารและภาพโฆษณาที่หน่วยงานของรัฐแจกก็มุ่งแต่จะแจ้งให้ทราบเพียงอย่างเดียวจนคนที่ทำท่าจะเชื่ออยู่แล้วไม่ยอมเชื่อ สุดท้ายชาวบ้านในจังหวัดยังขาดวิจารณญาณในการพิจารณาเรื่องราวที่เสนอโดยสื่อสารมวลชนที่รับรู้ได้ในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นเอง การตัดสินใจว่ามักออกมาข่าวดูหรือซ้ายสุด คือ เชื่อทันทีหรือไม่เชื่อเลย พฤติกรรมที่อยู่ระหว่างกลางเพื่อการใคร่ครองไม่ค่อยมี

10.2 การขนส่งและการคมนาคม

จังหวัดอุบลราชธานี มีการคมนาคมติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ทั้งทางรถไฟ รถยนต์ และทางอากาศ ภายในจังหวัดมีถนนเชื่อมระหว่างตัวอำเภอต่าง ๆ สามารถใช้ได้ทุกฤดูกาล ส่วนทางน้ำจะใช้ติดต่อกันเฉพาะในจังหวัดเป็นส่วนใหญ่มีเส้นทางรถไฟผ่านท้องที่อำเภอวารินชำราบ เป็นระยะทางทั้งสิ้น 27 กิโลเมตรสำหรับการคมนาคมทางอากาศ จังหวัดมีสนามบิน 1 แห่ง ตั้งอยู่ติดกับเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี มีเที่ยวการบินไปและกลับกรุงเทพมหานครทุกวัน โดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 50 นาที

การไปรษณีย์โทรเลขมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข เปิดบริการรวม 22 แห่ง ให้บริการด้านสื่อสารไปรษณีย์และโทรคมนาคมในประเทศและต่างประเทศมีจำนวนไปรษณีย์ภัณฑ์ทั้งสิ้น 7,304 ล้านชิ้น ในปี 2539 (มกราคม-กันยายน 2539)

โทรศัพท์ในจังหวัดอุบลราชธานี มีชุมสายโทรศัพท์ 18 แห่ง ณ เดือน มิถุนายน 2539 จำนวนเลขหมายที่มีผู้เช่า 16,636 เลขหมาย โดยประเภทผู้เช่าส่วนมากเป็น บ้านพักอาศัย 11,225 หมายเลขธุรกิจต่าง ๆ 3,992 หมายเลขส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ 1,419 หมายเลข และโทรศัพท์สาธารณะ 488 หมายเลข

11. วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด ใน 5-10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2541-2550)

1. เป็นจุดแวะพักของนักท่องเที่ยวนานาชาติที่จะท่องเที่ยว ในประเทศอินโดจีน เช่น น้ำตก หลี่ผี ในประเทศลาว นครวัด นครธมในประเทศกัมพูชา
2. ออกวีซ่า (VISA) ให้แก่นักท่องเที่ยว และนักลงทุนได้โดยไม่ต้องไปขอวีซ่าที่สถานทูต ใน กรุงเทพฯ เพียงแห่งเดียว
3. สนามบินนานาชาติอุบลราชธานี เป็นจุดแวะจอดของสายการบินต่าง ๆ ที่จะไปสู่ประเทศ อินโดจีน
4. มีสถานีขนส่ง เพื่อเป็นจุดรวมของรถประจำทางที่เดินทางมายังจังหวัดอุบลราชธานี
5. สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด เช่น สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เปิดสอนหลักสูตรหรือจัดให้มีการเรียนการสอน และฝึกอบรมฝีมือแรงงานที่สอดคล้องกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการของจังหวัด
6. มีท่าเทียบเรือ เพื่อการท่องเที่ยว ตามลุ่มแม่น้ำโขง ณ อำเภอโขงเจียม
7. มีกิจการท่องเที่ยวแบบครบวงจร (Package Tour) และบริการด้านการสื่อสาร
8. มีสถานกงสุลลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่ออำนวยความสะดวกในการขออนุมัติเข้า ประเทศลาว
9. เป็นประตูการค้าสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน
10. ด่านช่องเม็ก อำเภอสิรินธร เป็นเมืองกึ่งกลาง เชื่อมโยงทางด้านคมนาคมทางอากาศ ทาง บก ระหว่างประเทศ อินโดจีนกับกรุงเทพมหานคร และเป็นศูนย์กลาง เพื่อประสานความ ช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การค้า และวิชาการ สำหรับฟื้นฟู บูรณะอินโดจีน
11. เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (กัมพูชา จีน ลาว พม่า เวียดนาม และไทย) และสามารถนำไปสู่การขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ไปสู่ประเทศอื่น ๆ ในรูปแบบวงกลมเศรษฐกิจ (Economic Global)
12. มีเส้นทางรถไฟจากอำเภวารินชำราบไปท่าเรือดานัง โดยผ่านปากเซ เพื่ออำนวยความสะดวก ในการส่งสินค้า พร้อมทั้งประหยัดค่าใช้จ่าย
13. มีถนน 4 ช่องทางจากช่องเม็กผ่านเมืองปากเซของประเทศลาวไปสู่ชายแดนตอนเหนือ ของประเทศกัมพูชา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการค้าชายแดนระหว่างประเทศ
14. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เป็นศูนย์กลางทางวิชาการใน กลุ่มประเทศอินโดจีน ดอนใต้และลุ่มแม่น้ำโขง
15. เป็นศูนย์กลางการติดต่อทางการค้า เพื่อให้บริการ และอำนวยความสะดวกต่อ ภาคเอกชนทั้งในเรื่องโอกาสทางการค้า ข่าวดารข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบพิธีการค้าขาย สังคม วัฒนธรรม และสถานการณ์ล่าสุดในประเทศลาว กัมพูชา และเวียดนาม

16. เป็นที่ตั้งของสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรับผิดชอบ
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง รองรับการร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในอนุภูมิภาคกลุ่ม
แม่น้ำโขง 6 ประเทศ
17. เมืองอุบลราชธานี และเมืองวารินชำราบ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว และศูนย์กลาง
ธุรกิจพาณิชย์ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง
ตอนล่าง
18. มีถนนวงแหวนรอบเมือง และทางเลี่ยงเมืองเพิ่มเติม
19. มีเขื่อนรินแม่น้ำมูล
20. เป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมใหม่ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเพื่อให้
สามารถใช้แข่งขันกับนานาชาติ และมุ่งสู่ตลาดอินโดจีน
21. มีนิคมหรือเขตอุตสาหกรรมบริเวณ อำเภอวารินชำราบ และอำเภอฟิบูลมังสาหาร
22. สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา เปิดสอนถึงระดับปริญญาเอก
23. มีศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เพื่อให้เป็นแกนนำ ในการจัดบริการด้านสวัสดิการ
สังคม ได้แก่ ประชาชนผู้ยากไร้ในชนบท ให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้ง
เป็นศูนย์รวมในการประสานข้อมูล และประสานการดำเนินงาน ช่วยเหลือกันในชุมชน
โดยมีองค์กรประชาชนในระดับหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน
24. องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการวิจัยระบบสาธารณสุข การตรวจวิเคราะห์ การเผยแพร่
และการรณรงค์ต่าง ๆ เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสาธารณสุข
